

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 7 (432), година XXXI

10 октомври 2013 година

Посрещнахме 53-тия випуск на Пловдивския университет

На стр. 2

Студентските практики –
очертavat ли пътя за
професионална реализация?

На стр. 17

Започва създаването на
университетски виртуален архив

На стр. 9

Абсолвентите биолози
посадиha свое дърво

На стр. 12

Тържественото откриване на новата учебна година. Момент от ритуала по предаване символите на Университета от абсолвентите на студентите първокурсници

Стр. 6

Те влязоха в Пантеона на Университета

В Броя ще прогледете още:

- Сграда на ПУ е класирана на първо място в конкурс
- Студентите ни се представиха достойно на XI Летен университет
- Сърдечно те целувам за стореното милосърдие

- Студенти от Познан учиха български във Филиал – Смолян
- Преподаватели от ПУ имат принос за бронзовите медали на националния отбор по физика
- Спомен от ледниковото време

Тържественото откриване на новата учебна година

Пловдивският университет посрещна своя 53-ти випуск. Тържественото откриване се състоя на 27 септември в новата спортна зала. Изпълнената до краен предел зала стана на крака при изпълнението на академичния химн, след което заместник-ректорът доц. д-р Жоржета Чолакова представи официалните гости – вицепремиера на Република България г-жа Даниела Бобева, областния управител на Пловдив г-н Венцислав Каймаканов и заместник-кмета на Община Пловдив г-н Димитър Кацарски.

С приветствено слово към първокурсниците, гостите, преподавателите и служителите се обърна ректорът проф. д-р Запрян Козлуджов. Той отбеляза, че Пловдивският е вторият по големина и значимост университет в България – с над 20 хил. студенти и с бюджет, надхвърлящ 19 млн. лв. Учебният процес се провежда в 9 факултета, 2 филиала, 1 департамент и 1 колеж по 28 професионални направления и над 100 специалности, а магистърските програми са повече от 120. Тук работят над 600 щатни преподаватели, от които 380 са доктори, 84 – професори, и 203 – доценти.

Въпреки икономическата и демографската криза преминалата кандидатстудентска кампания е потвърдила големия интерес към нашето висше училище. Приетите досега бакалаври са 3795, което е с 300 души повече в сравнение с миналата година.

Ректорът заяви още, че ПУ трябва да развива класическата университетска идея, съобразявайки се с предизвикателствата на времето и с динамично променящата се обществена среда. Той изрази своята убеденост, че настоящите първокурсници ще дадат своя принос за възходящото развитие на университета, което продължава вече 52 годи-

Академичното ръководство и официалните гости

Поглед към залата

Приветствие на Таня Колева – I курс, специалност „Право“

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РЕКТОР,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ВИЦЕПРЕМИЕР!
УВАЖАЕМИ ПРЕПОДАВАТЕЛИ И
ГОСТИ!

СКЪПИ КОЛЕГИ ПЪРВОКУРСНИЦИ!

В този есенен ден Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ ни събира в общ празник!

Поздравявам ви по случай нашия първи университетски учебен ден и по случай един от най-сериозните избори в живота ни!

В тези времена, когато културата и образованието са поставени на сериозно изпитание, когато ценностни модели девалят и много млади хора се отказват от учението, ние сме избрали пътя на науката, който минава през един от най-реномираните университети в България и който от днес нататък ще наричаме „моя университет“. Той носи името на възрожденеца, бранил най-страстно идеята за духовното просветление на българите. Да помним това и да пазим жив пламък на неговата любов към българското, на неговата дързост, вяра и смелост!

Скъпи колеги, казват, че Университетът е уникално място, защото е територия на свободата, където нямат място злобите на деня и където се раждат най-смелите идеи за същия този ден; че именно в Университета живее свободата на мисълта и словото; че той дарява с прекрасно пътуване всеки, който приема науката като път към доброто, напредъка и хуманността. Тук ни предстои да изживеем най-вълнуващите и благодатни години на младостта си.

Скъпи преподаватели, от вас очакваме да помогнете на всеки от нас да стъпи на пътя на истинското свое призвание, защото, както казват актьорите пред Хамлет в сцена V на IV действие: „...ние знаем това, което сме, но не знаем това, което можем да бъдем“.

На добър час на всички ни!

ни. И че тъкмо те ще бъдате щастливците да обитават новостроящия се общежитиен комплекс, който е в рамките на оформящия се вече кампус на бул. „България“.

От името на Студентския съвет приветствие към първокурсниците поднесе Меги Качкова. В него тя заяви: „Скъпи колеги, от този ден вие сте част от нашето голямо семейство и трябва да знаете, че сте направили правилен избор и можете се гордеете с него. ПУ е висше училище с над 50 години традиции и опит в обучението. Но най-важното, което трябва да знаете, е че висшето образование не означава просто да вземете диплома. То е много повече – да създадете трайни контакти и приятелства за цял живот, да изградите идеали, да проявите характер, да се научите да вярвате във възможностите си и да надскочите очакванията си.“

Приветствие към академичната общност на Пловдивския университет отправи и вицепремиерът Даниела Бобева. Най-напред тя се обърна към първокурсниците с думите:

„Вие имате шанса да бъдете елитът на тази държава. И ще бъдете елитът на тази държава. Благодаря ви, че останяхте в България, благодарая ви, че решихте да учите, защото знам, че това решение – дали да учите, или да започнете работа, или да замине в чужбина, е било един от най-сериозните ви избори в живота. И съм убедена, че сте направили правилния избор. Не само с това, че сте решили да останете тук и да учите, но и с това, че сте избрали този университет. Аз имах честта през миналата година да преподавам тук и ще ви кажа защо го направих. Когато бях директор в БНБ, в ръководената от мен дирекция дойде да работи един младеж, който беше от най-добрите служители. И си казах – щом като този университет произвежда такива добри специалисти, защо да не преподавам в него. Тъй че учете, учете много и няма да сгрешите. Образованието е най-важният инструмент за човека да постигне просперитет.“

Балканско лятно училище за религии и обществен живот

За първи път ПУ „Паисий Хилендарски“ бе домакин на Балканско лятно училище за религия и обществен живот (BSSRPL), което се провежда от 10 до 25 август 2013 г. в Пловдив. Балканското училище е своеобразен дъщерен проект на Международните училища за религии и обществен живот (ISSRPL), които се радват на десетилетна традиция и за първи път през 2011 година събраха в Пловдив хора от 13 държави, за да дискутират темата „Мозайка от маргиналии: етничност, религия, принадлежност“.

Съорганизатори на лятното училище бяха ПУ, в частност Философско-историческия факултет, и Университетът в Бостън, щата Масачузетс, САЩ, като им партнираха университети от Великобритания, Гърция, Италия, Полша, Румъния, Турция и Финландия. Проектът, по който се осъществява това ново начинание, е подкрепен от интензивна програма „Еразъм“ и програма „Учене през целия живот“ към Центъра за развитие на човешките ресурси.

Темата на тазгодишното

издание беше „Синкретичните общества – мост между традиция и модерност?“. Изхождайки от идеята, че религиите и религиозните идентичности имат централно място в живота на индивиди и общества, а съвременният свят е все по-разнообразен и взаимосвързан, лятното училище се превърна във форум за опознаване на различията, за създаване на положителни нагласи към другостта и за практическо овладяване на стратегии за живот и съвместна дейност в културна среда

Посещение в православна църква

на многообразие. Във връзка с това организаторите осъществиха срещи, дискусии, лекции и опознавателни пътувания както в региона на Пловдив, така и в определени местности в Родопите. Дейностите на лятното училище включваха и т. нар. лаборатория за практически приложима толерантност и разбиране на различни политически идеи, морални възгледи и принадлежности.

Фокусът на училището тази година бе върху религиозния синкретизъм – както на Балканите, така и по света – като уникална форма за съчетаване на различията в правната и нормативната база, организирането на общностите, религиозните практики, семейните задължения, дефинирането на ролите на социалния пол и др. Примерите за религиозен синкретизъм в района на Родопите и Тракия около Пловдив предоставиха на участниците богато опознавателно поле.

Сред основните лектори и докладчици от страна на организаторите бяха директорът на ISSRPL Адам Селигман, професор по религия в Бостънския университет и научен сътрудник в Института за култура, религия и международни отношения, Силвио Ферари от Университета в Милано, Джон Ийд и Ирина Арон от Университета Рохамптън в Лондон, Емре Октен и Айхан Кая от Истанбулския университет Билги, Джеймс Скот от Карелския институт в Йоенсуу, Финландия, Георги Минчев от Университета в Лодз, Полша, Юрий Стоянов от Университета в Лондон и Института за археологически

проучвания Олбрайт в Йерусалим, както и някои от изтъкнатите специалисти по темите на училището от българските академични среди и от неправителствения сектор.

За участниците бяха организирани прожекции на българския филм „След края на света“ на режисьора Иван Ничев, както и на македонския документален филм „Споделени светилища“ на Елизабета Конеска, съпътствани от срещи дискусии с двамата режисьори.

Програмата включваше и посещения до ромския квартал „Столипиново“, до църквите на различните християнски деноминации, джамиите и синагогата в Пловдив, както и учебни екскурзии до Бачковския манастир и село Баните, област Смолян. Гостоприемните жители на село Баните настаняха участниците от цял свят в домовете си и ги въведоха в своето самобитно всекидневие. Във всеки от храмовете участниците се включваха в съответните ритуали – прилагайки на практика идеята на училището, че границите на толерантността могат да бъдат опознати едва когато бъдат достигнати, както казва директорът на Балканското училище доц. д-р Мария Шнитер.

В първото издание на Балканското лятно училище участваха представители на Босна и Херцеговина, България, Великобритания, Германия, Гърция, Зимбабве, Испания, Италия, Канада, Косово, Полша, Съединените щати, Сърбия, Турция, Финландия, Хърватия и Швейцария.

Катедра „Етнология“

Тържественото откриване...

➔ От стр. 2

Понякога човек си мисли: защо ми трябваше? Рано или късно ще се убедите, че това наистина ви трябва.“

Тя поздрави ръководството на ПУ и преподавателите за успешната кандидатстудентска кампания и по-нататък в своето приветствие се спря на необходимостта от подготвени хора за трудовия пазар: „Един от най-сериозните проблеми пред българската икономика е свързан с кадрите – работници, служители, мениджъри. В условията на висока безработица като че ли не се откроява толкова видимо проблемът с намирането на подходящи специалисти. Очакваният икономически растеж с над 1% следващата година обаче ще покаже тези дефицити. Проблемът е и в това, че търсенето на работна сила на пазара на труда беше изключително динамично, т.е. едни отрасли отмираха, други бързо започнаха да набират скорост. Това поставя сериозни въпроси пред системата на образованието. Ние трябва да живеем в една изключително динамично променяща се система на образование.“

Другият проблем, който искам да представя, е свързан с предприемачеството.

България е една от страните, в които годишно умират много фирми. Дефицитът на предприемачество, дефицитът на предприемачески умения се отразява върху икономическия растеж. Затова се обръщам към преподавателите и към студентите – да насърчим предприемачеството, то не е отделна дисциплина, то е духът, в който да учим студентите, в който да се възпитаваме всички ние. Защото правилствата не създават брутен вътрешен продукт, създават го предприемачите.“

Приветствията отправиха заместник-кметът Димитър Кацарски, първокурсничката от специалност „Право“ Таня Колева (публикуваме го отделно). По случай откриването на учебната година бяха получени и поздравителни адреси от министъра на образованието и науката проф. д-р Анелия Клисарова, от председателя на пловдивския Общински съвет арх. Илко Николов и др.

По утвърдена вече традиция абсолвентите предадоха с тържествен ритуал на своите колеги първокурсници символите на Пловдивския университет – знамето, ключа и препис от „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски“.

Тильо Тилев

Студентите ни се представиха достойно на XI Летен университет

Единадесетото издание на Летния университет се проведе от 23 до 29 август 2013 г. в курорта „Албена“. Това е проект на Националното представителство на студентските съвети, започнал като Национални студентски игри през 2002 година. Първото издание се провежда в с. Кранево, община Балчик. На по-късен етап проектът се именува „Летен университет“. През 2009 година инициативата приема наименованието Национални летни студентски игри „Летен университет“.

Летният университет е социален проект, целящ да създаде условия за изграждане на активен диалог между студентските общности на висшите училища посредством участието им в обучения, семинари, спортни и културни събития, обединявайки ги да работят заедно за развитието на масовия студентски спорт, образованието и межкултурните ценности. Чрез проекта ние, студентите, си поставяме за цел да се популяризира масовият непрофесионален спорт сред студентите, както и да се привлече по-голям брой активно занимаващи се със спорт, култура и социални дейности в университетите.

Освен спортни игри тази година бяха включени и различни академични и творчески семинари, обучения за работа в екип, състезания по знания, както и мероприятия с развлекателен характер – Мис и Мистър „Студентско лято“, латино вечер, графити парти и др. За пръв път се проведе и Национална студентска научна конференция „Наука и образование в XXI век – проблеми и тенденции“.

В Летния университет се включиха повече от 450 студенти от 20 висши училища в България. Тържествената церемония по откриването се състоя на 23 август – председателят на НПСС г-н Ангел Георгиев запали официално олимпийския огън, а за доброто настроение на присъстващите се погрижиха различни поп изпълнители.

През следващите дни се проведе състезания по девет вида спорт – плажен футбол, стрийт баскетбол (мъже и жени), плажен волейбол (мъже и жени), плуване (мъже и жени), плажна щафета, плажна лекоатлетическа щафета, лекоатлетически крос, плажен тенис и дърпане на въже. Студентите от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ обреха първите места, спечелвай-

ки златни медали на плажен тенис, стрийт баскетбол (жени) и плажен волейбол (жени). В състезанието по плуване за жени освен златен, студентките на ПУ успяха да завоюват и сребърен медал. Малко късмет не достигна на състезателите ни, за да спечелят златните медали и в плажната лекоатлетическа щафета и лекоатлетическия крос, където спечелихме сре-

Представителите на Пловдивския университет в „Албена“

бърни медали. Нашите делегати се представиха достойно и в останалите спортове. На плажен футбол, стрийт баскетбол (мъже), дърпане на въже и плажна щафета отборите на ПУ се класираха четвърти. В плуването мъжете заеха пето и седмо място. На шесто място се класираха волейболистите. По време на спортната седмица бяха иницирани и допълнителни състезания – спортен трибой по табла, шах и покер. Там отново състезателите на ПУ разбиха конкуренцията и спечелиха първите места и в трите класирания. Въпреки многобройните победи, в спортните състезания имаше силна конкуренция и в крайното отборно класиране ПУ „Паисий Хилендарски“ остана на трето място, след Нов български университет и разделилите второ място Медицински университет – София, и Национална спортна академия.

По време на Летния университет се проведе и редица научни мероприятия. Студентите имаха възможност да се включат в бизнес симулация „Как да управляваме успешен бизнес“ с лектор г-н Бойко Проданов; дискусия на тема „Какво очаква бизнесът от младите специалисти?“ с гост г-н Томчо Томов, ръководител на Националния център за оценка на компетенциите към Българската стопанска камара; в представянето на проекта „Студентски практики“. Разбира се, важна част от тазгодишното издание бе и Националната студентска научна конференция „Наука и образование в XXI век – проблеми и тенденции“. Нейни официални гости бяха вицепрезидентът на Република България – г-жа Маргарита Попова, и министърът на образованието и науката проф. д-р Анелия Клисарова. ПУ „Паисий Хилендарски“ бе представен от студентите Меги Качакова – Биологически факултет, Станислав Минев и Теодоси Гинин – Факултет по икономически и социални науки, които са и

Председателят на Националното представителство на студентските съвети Ангел Георгиев връчва плакет за участие на Анна Генова – председател на Студентския съвет на ПУ

активни членове на Студентския съвет. Станислав Минев и Теодоси Гинин спечелиха първо място на конференцията с общия си научен доклад на тема „BitCoin. Новата онлайн парична революция“.

Организаторите на мероприятиято се погрижиха и за културната и забавната част на Летния университет. Студентите имаха възможност да гледат комичната опера „Слугинята господарка“ от Джовани Перголези, със специалното участие на студенти от АМТИИ – Пловдив. Бяха организирани и тематични вечери – графити парти и конкурсът „Мис и Мистър „Студентско лято“ 2013“. ПУ „Паисий Хилендарски“ и тук грабна първото място, като за Мис „Студентско лято“ бе избрана представителката ни – Христина Мунчева.

Студентското мероприятие бе закрито с официална церемония във вариете-казино „Албена“, на която присъстваха редица специални гости: г-жа Маргарита Попова – вицепрезидент на Република България, проф. Ваня Добрева – председател на Парламентарната комисия по образование и наука в 42-рото Народно събрание, г-жа Светлана Дянова – зам.-министър на труда и социалната политика, г-жа Мая Тодорова – зам.-министър на младежта и спорта, г-н Христо Стойчков – зам.-председател на Българския олимпийски комитет, г-жа Лилия Христова – директор на дирекция „Младеж-

Студенти от Познанския университет учиха български език в Смолян

Величка ПЕТКОВА

Филиалът на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в Смолян бе домакин на Втората лятна школа по български език и култура за студенти българисти от Университета „Адам Мицкевич“ – Познан, Полша. Школата беше официално открита на 10 септември, в Заседателната зала на Филиала. С топло приветствие към гостите се обърна директорът проф. д-р Евгения Иванова. Тя им пожела освен ползотворно обучение в Смолян да намерят приятели, съмишленици и да изживеят вълнуващи мигове в най-магнетичното кътче на България – Родопите.

Филиалът на Пловдивския университет по традиция провежда летни школи и обмен на студенти, хора от цял свят са се влюбвали в Смолян и Родопите, каза и доц. д.ф.н. Елена Николова – ръководител на катедра „Филологически и педагогически науки“. Тя допълни, че от 8 години Филиалът поддържа връзки с висши учебни заведения в Полша и се надява такива трайни контакти да се установят и с Университета в Познан.

От името на ректора на Пловдивския университет и деканското ръководство на Филологическия факултет студентите поздрави д-р Надя Чернева. Тя подчерта, че на Филологическия факултет се пада повече от 80% от международната дейност, част от която е и настоящата школа. Особено място заемат връзките с Университета „Адам Мицкевич“ в Познан, където вече повече от 15 години преподават наши лектори. „Освен традицион-

ната програма „Еразъм“ с Университета в Познан ни свързва институционален договор за студентска и преподавателска мобилност, както и едно близко приятелство, излизащо извън протоколните рамки. А настоящият форум е един нов шрих към богатата научна дейност на двата университета“, каза доц. Чернева.

В рамките на 10 дни – от 10 до 19 септември, полските студенти се занимаваха усилено с изучаване на практически български език и накрая показаха наученото. Младежите споделиха впечатленията си, прочетоха създадени от тях текстове на български, преведоха стихотворение от Павел Матев на полски език. В допълнение имаха и час по история с доц. д-р Русалена Панджекова-Христева и час по българска антропология с лектор доц. д-р Мария Петрова, преподаватели във Филиала в Смолян. Според студентите школата им е помогнала не само да

Тържественото откриване на Втората лятна школа по български език и култура

усъвършенстват езика, но и да се запознаят с българската култура.

Освен ежедневните уроци по български език, за участниците в школата беше организирана богата културна програма. Те разгледаха Смолян и забележителностите в района, имаха екскурзии до Пловдив, Бачковския манастир, Чудните мостове, Триградското ждрело, Ягодинската пещера. Успяха да вкусат българската кухня и характерните родопски специалитети. Усетиха атмосферата на първия учебен ден в СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Смолян.

Особен емоционален заряд донесе откриване на урок по български словесно-музикален фолклор, представен от учители и ученици от СОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Смолян. Гостите бяха посрещнати по стара българска традиция с пита и здравец. За да въведат студентите в темата на откривания урок „Живото наследство на Родопите“, децата и тяхната преподавателка по български език и литература Дафинка Николова бяха подготвили пословици, поговорки и написани на диалект родопски остроумия и провокираха гостите да ги прочетат и отгатнат. Веднага след това гласът на родопската каба гайда изпълни залата чрез неотразимото изпълнение на известната гайдарка и старши преподавател по музика Красимира Чуртова. Тя представи древния инструмент – душата на Родопска планина, и предаде, макар и кратък, урок по гайда.

Урок по гайда

В урока се включи и певицата Бинка Ковачева с изпълнение на родопска песен. И пред студентите беше поставена нова задача – да разучат първия куплет на „Рипни, Калинке...“. Така неусетно, в съпровод на гайда, те не само запяха, но и изиграха едно истинско българско хоро.

Втората лятна школа по български език и култура приключи с официалното връчване на сертификати в Студентския клуб на Филиала на Пловдивския университет в Смолян. Гости на тържеството бяха директорът на Филиала проф. д-р Евгения Иванова, заместник-деканите на Филологическия факултет доц. д-р Красимира Чакъртова и доц. д-р Иван Чобанов, преподаватели от Университета.

Всички тези впечатления безспорно ще оставят ярък отпечатък у младежите, които продължават традицията на дългогодишното ползотворно сътрудничество между Пловдивския университет и Университета в Познан.

Студентите ни...

➔ **От стр. 4**

ки дейности и спорт“ в Община Варна, г-н Антоний Швиндт – председател на Националния студентски съюз на Руската федерация, г-н Николай Барков – изпълнителен директор на ТВ7 и News7, експрезидентите на НПСС и други представители на научните и културните общности в България.

На ръководителя на делегацията на ПУ „Паисий Хилендарски“ г-ца Анна Генова бяха връчени специални награди за делегацията и висшето училище: купа за третото място в крайното класиране, плакет за участие в XI Летен университет,

а също и специален приз „Най-голяма делегация“, които бяха изложени в кабинета на Студентския съвет в Ректората на ПУ веднага след завръщането от „Албена“.

Студентският съвет изказва специалните си благодарности на ръководството на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, а също и на катедра „Теория и методика на физическото възпитание и спорт“ към Педагогическия факултет, за подкрепата на студентската делегация по време на Летния университет.

Студентски съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

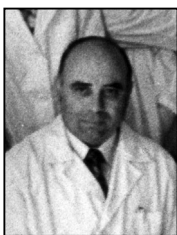
Те влязоха в пантеона на Университета

(В памет на скъпи колеги)

Проф. д.ф.н. Никола БАЛАБАНОВ

През отминалото лято, в рамките на няколко седмици, починаха трима наши колеги с определени приноси в изграждането и развитието на Университета: доц. д-р Ангел Шишков (26 юни), проф. д-р Азаря Джалдети (4 август) и проф. д-р Борис Полнарев (11 август). Заслугите им са повод да почетем тяхната памет в началото на новата учебна година и както изискват традициите, да си спомним за някои от делата им в полза на Университета.

Доцент Ангел Шишков е роден в Панагюрище през 1933 г. Завършва Московския технологичен институт. През 1962 г. постъпва на работа във ВПМИ (сега ПУ) като пръв асистент по аналитична химия. Той е в първата четворка асистенти, защитили дисертации (1968 г., МТИ, СССР). Избран е за доцент през 1971 г. След пенсионирането на проф. Ганчев доц. А.Шишков ръководи Катедрата по аналитична химия в продължение на 20 години (1972–1992 г.). Научните му разработки са в областта на комплексните съединения, в която под негово ръководство са работили няколко докторанти.

В различни години доц. Шишков участваше в управленските екипи на Университета – като партийен секретар (1970–1972 г.) и като заместник-ректор (1981–1983 г.). За проявената активна организаторска дейност той бе привлечен на работа в градския партийен комитет, където отговаряше за науката и образованието.

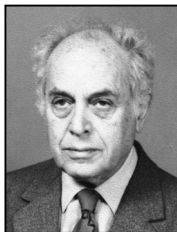
Пазя негово писмо от 7 септември 1972 г. до Дубна, където по онова време бях командирован, в което той споделяше: „Аз се завъртях в една работа с организационен характер, от която не зная как ще се измъкна. Може би направих грешка, но нямах друг изход – решение на Бюрото на ОК. Приех при условие, че ще бъда само година-две и ще си запазя всички права и възможности за научна и преподавателска работа в университета. Това се осъществява, но е много трудно и мисля как в най-скоро време да изляза от това положение.“

За съжаление, той не успя лесно „да се измъкне“ от тази дейност, което се отрази на изследователската му активност. Биографията на доц. Шишков е един от примерите, които опровергават удобното за немалко колеги обяснение, че при социализма само партийните членове са могли да се хабилитират. Неговите връстници и колеги А. Александров и Л. Футеков – безпартийни, но отдадени само на науката, заслужено станаха професори. Въпреки големия си административен и организационен опит, а може би именно заради това А. Шишков не можа да достигне до професорското звание.

Независимо от тези обстоятелства доц. А. Шишков остави диря: и в науката – чрез многобройните си публикации, и в образованието – чрез лекциите и разработените за студентите аналитични методи, и в управлението на Университета.

Професор Азаря Джалдети е роден в Пловдив през 1923 г. Завършил с отличие Кралското италианско училище, по силата на антиеврейските закони в България той няма право да следва. Той не обичаше да говори, по неговите думи, за „онези тежки и унижителни условия за еврейското население“, за които днешните млади не знаят почти нищо.

Антиеврейските закони рухват заедно с фашизма (интересно, днес България кандидатства за Нобеловата награда за мир не за борбата с фашизма, а за спасяването на евреите) и А. Джалдети постъпва като студент по медицина в новооткрития Пловдивски университет¹ (1945 г.). След завършването на университета е избран за асистент в Катедрата по неврология и психология във вече самостоятелния Висш медицински институт. Според оценките на колегите от Института той „поставя основите на експерименталната психология не само в катедрата, но и в страната“. Хабилитира се през 1965 г.

През 1967 г. доц. Джалдети се прехвърля на работа в нашия университет², а като хоноруван преподавател четеше лекции по психология още преди това. Негова главна дейност и основните му заслуги са

свързани с ръководството на Катедрата по педагогика, психология и методика на преподаването, което продължи повече от десет години.

За съжаление, когато можеше да бъде особено полезен с опита и знанията си при създаването на Педагогическия факултет през 1984 г., доц. Джалдети бе пенсиониран. Този факт остави горчивина у него, която не затихна никога. Известна компенсация на доверието беше избирането му за извънреден професор (2002 г.). Като такъв в продължение на две години той изнасяше лекции по етнопсихология и юридическа психология.

А. Джалдети беше избран няколко години за председател на вузовската профорганизация, благодарение на което работихме заедно в „ректорския съвет“. В нашето общуване не бяха редки случаите на разногласия в мненията, но никога не загубихме уважението си един към друг.

Освен професионалните си качества на психолог проф. Джалдети притежаваше изключителни лекторски умения. Той не остави богата изследователска дейност, но по обществена линия е изнесъл хиляди лекции пред граждани (дейност, която вече не съществува). Съавтор е на няколко учебника за студенти медици, за студенти от ПУ и за ученици.

Всички познавахме колегата А. Джалдети като сладкодумен лектор и остроумен събеседник, но едва през последните години научихме за неговите поетични способности. Благодарение на проф. А. Карталов неговите стихове излязоха в отделна книжка.

Когато беше избран за извънреден професор (и през почивките се „приютяваше“ на скамейките в двора), ние възстановихме общуването си, което се изрази в размяна на авторски книги, телефонни разговори и гостуване в дома му. Макар и изтощен физически, духом той беше бодър и готов отново да спори и отстоява мнението си както някога. Пазя и писмо от него, което започва с думите: „След телефонния разговор с Вас изпитах видима промяна в настроението, в съзнанието ми изплуваха ясно нашите срещи. Тогава ми подарихте Вашите „Закачки“ – те ми станаха опора от месеци насам, наред с някои други обстоятелства, които извиквах в съзнанието си, за да прогонвам лошите мисли. Но главното средство ми беше положителното отношение, което ни свързва в човешка връзка.“

Споделям това, за да подсетя младите колеги, че онези, работили преди тях в Университета и вече пенсионирани, се нуждаят, страшно се нуждаят от внимание и уважение. И те го заслужават напълно!

Професор Борис Полнарев. Както житието, така и творческият му път включват интересни епизоди и „виражи“. Роден в Истанбул (1922 г.), израснал и учил в Париж, той завършва висше медицинско образование в София. Всичко това беше сложно отпечатък върху интелекта и културата му. През 1948 г. постъпва като асистент в Медицинския факултет на тогавашния Пловдивски университет, където бързо проявява таланта и професионализма си. През 1962 г. издава книгата „Кибернетика и медицина“, която, както и разработените компютърни програми за диагностика на вътрешни и на детски болести, го нарежда сред пионерите на модерната медицина у нас.

Шанс за нашето младо висше училище беше постъпването през 1963 г. на Б. Полнарев като доцент и ръководител на Катедрата по анатомия и физиология на човека. Известно време беше ръководител и на Катедрата по физическо възпитание и спорт. В продължение на две години беше председател на вузовската профорганизация, което ми даде възможност да работя в един екип с него (като заместник-ректор).

През 1970 г. Б. Полнарев беше избран за професор, а през 1975 г. се прехвърля на работа в БАН – София. Ние изгубихме един от най-качествените преподаватели, но неговото преместване съответстваше на високата му квалификация.

Въпреки че работи при нас само 12 години, той остави спомен за блестящ лектор и преподавател. Неговите студенти и досега си спомнят богатите му по съдържание лекции, красотата на фразите и неподражаемата точност на езика. Проф. Полнарев беше един

Преподаватели от ПУ имат принос за бронзовите медали на националния отбор по физика в Тайван

Проведеният от 24 до 31 юли 2013 г. в Тайпе (столицата на Тайван) Международен турнир на младите физици (*International Young Physicists' Tournament*) донесе успех за България. Нашият национален отбор спечели 7 бронзови медала – 5 за всеки участник в отбора и 2 за треньорите.

Турнирът, известен още като Световна купа по физика (*The Physics World Cup*), е вторият по масовост и престиж международен форум за ученици от средния курс на обучение с интереси към физиката. Тази година бе неговото 26-о издание, в което участваха 26 отбора от цял свят. За участие в националния отбор се изискват не само теоретични познания по физика, но и експериментални умения. Допълнително предизвикателство за участниците е доброто ниво на владение на английски, който е официалният език на турнира.

Постижение е, че Пловдивският университет чрез **Факултета по физика и инженерни технологии** има значим принос за този успех. Двама наши преподаватели участваха в журито на националното състезание и при селекцията на националния отбор. Тази година наш колега бе и един от треньорите на отбора и член на журито в международния турнир.

Националната селекция определи представителите на България в престижното състезание. Капитан на отбора бе Искрен Ванков (МГ „Д-р Петър

Отборът на България

Берон – Варна), а членове: Николай Николов (МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна), Калоян Дърмонеф (МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна), Николай Николов (ПМГ „Нанчо Попович“ – Шумен) и Виктор Кузманов (Американски колеж – София). За треньори бяха определени **гл. ас. д-р Гинка Екскнер** (Пловдивски университет) и Аслихан Илияз (студент в Софийския университет и член на националния отбор от предишни издания на турнира).

В подготовката на отбора от Пловдивския университет се включиха още **доц. Теменужка Йовчева**, като тя бе и член на националното жури, както и други наши колеги (**физикът Георги Иванов, инж. Минчо Христов, доц. Мария Марудова, проф. Драгия Иванов**). За експерименталното обезпечаване при решаването на зада-

чите бе използвана и материалната база на Факултета по физика и инженерни технологии.

Турнирът дължи огромната си популярност на изключително нетрадиционния си формат. По регламент в края на всяко издание се подготвят 17 научни проблема, някои от които нямат точно научно решение и в световен мащаб. Желаетелите да участват в този формат получават условията и работят по задачите. По време на турнира предварително подготвените решения се представят от член на отбора.

Състезанието се провежда под формата на „битки“. Във всяка от които участват 3 отбора. Всеки отбор получава роля: Докладчик, Оponent или Рецензент. Във всеки етап от битката участва по един представител на всеки от трите отбора. Атмосферата е като на

рицарски турнир, в който с честен дуел трябва да победи победителят.

Сценарият на „битката“ включва следните дейности: Оponentът предизвиква Докладчика на избрана от отбора опонентна задача (проблем), Докладчикът представя задачата и след това се провежда дискусия между Докладчика и Оponentта. Целта е изясняване на неточностите или грешките, допуснати от Докладчика.

След приключване на дискусията Рецензентът има право на въпроси към двамата други участници в битката. Накрая той обобщава позициите на Докладчика и Оponentта, като дава и своето становище за знанията и уменията на двете страни.

Следват въпросите от журито и неговото гласуване с оценки от 1 до 10 за всеки участник. Журито е с доста разнороден състав, като са включени учители, университетски преподаватели и независими оценители (колеги физици, реализирали се в бизнес средите).

Следва размяна на ролите на отборите и битката приключва, след като всеки отбор е изпълнявал и трите роли.

Спонсор на нашия отбор беше Фондация „Америка за България“ съвместно с МОМН. Следващият Международен турнир на младите физици ще се проведе в Шрьюсбъри, Великобритания, през юли 2014 г.

От ръководството на Факултета по физика и инженерни технологии

➤ От стр. 6

изключително културен, интелигентен и възпитан човек. Да се общува с него, бе удоволствие, възможност за духовно обогатяване.

През последните години общуването ни се осъществяваше по телефона, като разговорите продължаваха 30–40 минути. Той разказваше спомени и впечатления, винаги одухотворени и поучителни. Не можех да го виждам – той казваше, че е на легло, но гласът му беше бодър, смехът – заразителен. Обичах да го провокирам по различни проблеми (никога политически!) и с удоволствие слушах неговите разсъждения. Вероятно и на него му харесваше това, защото много пъти ми казваше: „Ти ме възкреси!“ или „Ти ме върна в живота!“. Тези думи ме ласкаеха, макар че бяха пресилени. Знаех, че не ги заслужавам, че те са израз на неговото възпитание и отговор на проявеното внимание – един от духовните „дефицити“ на днешното общество.

Скъп спомен за мене е една великолепна статия, изпратена ми от професора: „Човекът, лекарят и хуманизмът“, публикувана в „Социална медицина“. С богатото си съдържание, с дълбочината на разглежданите проблеми, с мъдростта на разсъжденията статията е истинско завещание на професор Полнарев. Неслучайно тя

Те влязоха в пантеона...

е поместена в рубриката „Новите хоризонти на медицината“. Сред множеството бисери в нея ще

цитирам един, който силно ме впечатли: „Каквито и ефективни постижения да завоюва съвременната медицина, ролята на лекаря ще си остане той да допринася за това човекът да живее, боледува и умре достойно“. Разкошна мисъл, която, струва ми се, трябва да бъде изписана във всеки лекарски кабинет.

Свидетел съм на част от активния живот, а косвено и на боледуването на професор Полнарев. Той правеше всичко с достойнство! Поклон пред паметта ви, скъпи колеги!

Благодарим ви за делата, които извършихте!

¹ През 1945 г. в Пловдив е открит университет, също носещ името на Паисий Хилендарски, с два факултета – медицински и агрономически. През 1950 г. те дават началото на две нови висши училища – Медицинска академия „И. П. Павлов“ и Висш селскостопански институт „Васил Коларов“. През 1953 г. Земедельско-технологичният факултет на ВСИ се отделя и става Висш институт по хранително-вкусова промишленост.

² Настоящият Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ е основан през 1961 г. като Висш природо-математически институт, а през 1972 г. прераства в университет.

Мелинда Гейтс: Създаваме научните и технологичните средства, за да превърнем този свят в общност

През август 1982 г. напуснах дома си в Далас, щата Тексас, за да дойда тук, в Дърам. По повод на този важен в живота на човека момент родителите ми направиха страхотен подарък – модерна портативна пишеща машина Olympus B12 в куфарче. Едно от големите ѝ предимства беше, че е лека – впечатляващите за това парче метал едва 6 килограма!

Точно в годините ми в Дърам персоналните компютри изместиха пишещите машини като предпочитана технология в кампуса. Всъщност в департамента за компютърни науки мразехме тази промяна. Имаше толкова малко компютри, а изведнъж студентите от горните курсове на хуманитарните специалности ни превзеха машините, за да си пишат дипломните работи.

Налагаше се да програмираме посред нощ, обикновено в скапаното мазе на бившата сграда на биолозите. Организирахме си състезания за това кой ще програмира най-бързо и с най-малко грешки – нещо като праисторическа олимпиада за хакери. Наказанието за губещите бе да изтичат до лабораторията по биология в дъното на коридора и да пипнат най-зловещите жаби мутанти, които можете да си представите.

ВРЪЗКИТЕ, ВРЪЗКИТЕ

Персоналният компютър – а по-късно и интернет, след като вече се бях дипломирах и започнах работа в „Майкрософт“, – даде началото на комуникационна революция. Децата ми са няколко години по-малки от вас, но отглеждането им ми доказа, че начинът, по който комуникирате, е най-голямата разлика между вас и мен преди едно поколение.

Популярен начин да опишат този аспект от живота ви е да казват, че сте „свързани“. Някои коментатори започнаха да ви наричат „Поколение С“. Неотдавна един доклад дори подсили краските с твърдение,

Предлагаме ви словото на Мелинда Гейтс, произнесено пред абсолювентите от випуск 2013 от Университета „Дюк“ в Дърам, САЩ. То представлява прекрасно напътствие и към българските студенти. Съпругата на милиардера Бил Гейтс и един от най-щедрите филантропи в света поздрави абсолювентите и ги призова да използват това, което правят всеки ден с модерните технологии, в каузи, които да променят света към по-добро.*

Мелинда Гейтс завършила в „Дюк“ бакалавърската си степен по компютърни науки през 1986 г. и става магистър по бизнес администрация през 1987 г. От 1996 г. до 2003 г. е член на управата на университета, като междувременно през 1998 г. фондация „Гейтс“ дарява 20 милиона долара.

Тя получи на 12 май титлата „почетен доктор на университета“ заедно с няколко други известни общественици и учени. Публикуваме с известни съкращения словото ѝ, произнесено на стадион, на който близо 5000 възпитаници получиха дипломите си.

че сте „свързани, комуникиращи, интересувачи се само от съдържание, ориентирани към общности, непрекъснато щракащи с мишките“ (това е игра на думи – понеже на английски изразът е Generation C, изречението съдържа много думи с буквата „с“ – „connected, communicating, content-centric, community-oriented, always clicking“ – бел. ред.). В текста се казваше, че само поради тази причина вие „ще промените нашия свят“.

Разбира се, цялата тази шумотевица колко сте свързани предизвиква и обратни твърдения – че всъщност вашето поколение е все повече откъснато от нещата, които имат значение в живота. Твърди се, че вместо да прекарвате време с приятели, вие си седите у дома сами и събирате молби за приятелство в социалните мрежи. Вместо да се наслаждавате на храната, вие я снимате и качвате снимките във „Фейсбук“.

Искам да ви окуража да отхвърлите циничните, които казват, че технологиите ограничават познанията ви и преживяванията ви в околния свят. Моля ви, не позволявайте никому да ви накара да повярвате,

че сте елементарни хора, само защото редовно обновявате статуса си в интернет.

Хората, които казват, че технологиите са ви откъснали от останалите, грешат. Бъркат и онези, които твърдят, че технологиите автоматично ви свързват с останалите.

Технологиите са само инструмент. Те са мощен инструмент, но си остават само инструмент. Дълбоките човешки отношения са нещо различно. Те не са инструмент. Те не са средство за постигане на нещо. Те са нещото – предназначението и резултатът на един изпълнен със смисъл живот – и те ще ви вдъхновят за вълнуващи жестове на любов, щедрост и човечност.

СВЕТЪТ КАТО КВАРТАЛ

В своя реч Мартин Лутър Кинг казва: „Благодарение на нашата научна и технологична genialност превърнахме този свят в един общ квартал, но все още нямаме моралната ангажираност да живеем като братя в него“.

Половин век по-късно е честно да кажем, че доктор Кинг е прибрзал в определянето на света като „квартал“. По негово време американците

възприемаха цели континенти като Трети свят, сякаш хората от другата страна на планетата бяха някаква неразличима маса, която определяме като „онези, които не са като нас“.

Но в резултат на продължаващата комуникационна революция вашият свят днес наистина може да бъде като квартал. Така че моралният ангажимент, за който доктор Кинг говори, се пада на вас.

Какво означава да превърнем този свят в място, където хората живеят като братя и сестри? Вероятно това е твърде голям въпрос, за да го задавам на всеки един от вас или на целия випуск. Сигурна съм, че никой от вас не би отговорил на въпроса „Какво ще правиш след дипломирането?“ с „Планирам да поема морален ангажимент да превърна този свят в едно братство“.

ВИЖТЕ ЧОВЕКА В ХОРАТА

Но можете да промените начина, по който мислите за другите хора. Можете да изберете първо да видите човека в тях – онова голямо нещо, което ги прави същите като вас, вместо да търсите много други неща, които ги правят различни от вас.

Не става дума само да се вълнувате за хората. Предполагам, че вече ви е грижа. Много по-трудно е да възприемете всички хора, включително онези с много по-различен начин на живот, като триизмерни човешки същества, които искат и се нуждаят от същите неща като вас. Но ако можете наистина да повярвате, че всичките 7 милиарда души на планетата са като вас, равни по дух, тогава ще направите нещо, за да превърнете света в място, където всички са малко по-равни.

Не всеки ще отдаде живота си да изгражда връзки с най-бедните хора в света, но само защото не ставате за светец, не означава, че не можете да създавате дълбоки човешки отно-

* Текста препечатваме от Dnevnik.bg.

Многофункционален университетски дигитален архив: моделиране, създаване и споделяне

Гл. ас. д-р Мина МАРИНОВА

През настоящата година успешно стартира проект за разработване и внедряване на система за цифровизация на университетския архив с цел съхраняване, експониране и споделяне на документалното наследство и „живата памет“ на Пловдивския университет – неразделна част от неговото минало и настояще.

Спонтанно родилата се идея за проекта дължим на богатия опит и дългогодишната съвместна работа на ръководителя на настоящия проект доц. д-р Мария Шнитер и проф. д.м.н. Георги Тотков. Обмислена и споделена в подходящ екип, идеята днес е подплатена с ясна визия, цели и научна програма с реално изпълними задачи.

Проектът е интердисциплинарен. В него обединяват компетентностите и усилията си учени и специалисти в различни области на знанието – информатици, архивисти, историци, етнологи. Участват учени от Философско-историческия факултет, Фила-а в Смолян и Факултета по математика и информатика (които ще изпълнят съответните проучвания в областта на информационните технологии).

Целта ни е изграждането на една динамична и гъвкава

система, способна да служи както за нуждите на обществената презентация на миналото и настоящето на Университета, така и за осигуряване на разнообразни институционални процедури (включително акредитационни), университетски информационни системи и сайтове. Специализирано цифрово хранилище на ПУ ще съдържа официални документи, дигитални артефакти, аудио-визуални материали и лични фондове на преподаватели и служители (обработени съгласно с нормативни изисквания и стандарти).

Бързите и мащабни промени в сферата на информацията и глобалната комуникация изискват от всички ни чувствителност и адаптиране към новите социо-комуникационни условия. Вярваме, че нашият архив ще бъде не само високотехнологично документално

хранилище за потребители и колекция за научно ползване, но и портал за пълноценно общуване между поколенията, за споделяне на творчески, професионален опит и житейска мъдрост.

Колко от „живия живот“ ще блика от дигитализираното наследство, зависи от събирането, обработката и създаването на „архив на живата памет“ на Университета. Той ще включва актуално направени (аудио- и видео-) интервюта с някои от дългогодишните преподаватели и служители, носещи в себе си „паралелната история“ и съгласни да я споделят. Наред с това биха могли да се създадат и лични фондове (на базата на дарени лични документи, аудио- и визуални материали) на някои от хората, чийто жизнен и професионален път е свързан за десетилетия с Пловдивския университет и които са създавали публичния му образ през годините. Убедени сме, че е крайно време да се започне такова събиране на материали, защото живите

свидетели на първите години от съществуването на нашето висше училище, остават все по-малко.

Амбицията ни е и създаването на **виртуален музей**, който ще натрупва цифрови артефакти. Това е добра основа за бъдещо виртуално представяне в европейското и световното пространство и начин Пловдивският университет да се включи в серията инициативи, подкрепящи кандидатурата на града за Европейска столица на културата през 2019 г.

Ако сте преподавател или служител, бивш или настоящ, на Пловдивския университет и вярвате, че притежавате лични документи и материали, които отразяват административната, академичната или социалната история на университета, може би вече имате желание да направите или поне да обмислите своя принос за виртуалната му памет. Предоставените от вас материали ще ви бъдат върнати след надлежно съхранение, описание и дигитализация. Моля, свържете се с нас на тел. (032) 261 435.

➔ От стр. 8

шения или че вашите връзки няма да променят света.

МЯСТОТО НА ТЕХНОЛОГИИТЕ

Тук е мястото на технологиите. Ако направите моралния избор да се обвържете силно с другите, тогава вашият компютър, телефон, таблет ще ви помогнат да го направите много по-лесно.

Днес в Африка има 700 милиона абонати на мобилни телефони. Вие и те можете да споделяте историите си директно, да го правите буквално с милиарди хора, защото използвате една и съща технология.

В интернет можете да се потопите в живота на другите – да четете това, което те четат, да слушате любимата им музика и да гледате това, което те гледат. Можете да научите езика им и те вашия. Можете да разберете как да готвите любимите си рецепти. Както и да снимате крайния продукт и да го качите във „Фейсбук“.

Създаваме научните...

Никой не очаква да се събудите утре и случайно да наберете някого по Скуре в Найроби. Пък и тези дни понякога е мъдро да не отговаряте на съобщение в пощата от непознат в Нигерия, който ви предлага да си разделите огромно богатство!

Но в живота си, обещавам ви, ще имате много възможности да използвате технологиите, за да разширите своя свят, да срещнете много различни хора и да поддържате връзки с нови и нови хора, които сте срещнали.

ЧОВЕЧНОСТТА НЕ Е АБСТРАКЦИЯ

Тези връзки сами по себе си са важни, но истината е, че не бих искала да поддържате връзки заради самите връзки. Искам да се свързвате, защото вярвам, че те ще ви вдъхновят да сторите нещо, да промените света. Човечността като

абстрактна категория никога няма да ви вдъхнови толкова, колкото човешките същества, които срещате. Бедността няма да ви мотивира. Но хората ще ви мотивират.

Някои смятат, че Бил и аз сме прекалено богати, за да поддържаме връзки с някой беден, дори намеренията ни да са добри. Но прилагателни като „беден“ и „богат“ не определят какви сме всички ние като човешки същества. И те не правят никого по-малко човечен от другия. Вселената е като компютърен код. Бинарна. Има живот и всичко останало. Нули и единици. Аз съм единица. Ти си единица. Приятелката ми в Хималаите е единица.

Мартин Лутър Кинг не е бил компютърен програмист и затова е говорел за братство между хората. Надявал се е студентите да реализират това братство. Той е смятал, че светът се е свил максимално и затова фактът, че

хората все още не се отнасят помежду си като братя и сестри, е представлявал морален провал.

КАКВО ЩЕ НАПРАВИТЕ?

Аз гледам на нещата малко по-различно. Вярвам, че най-накрая създаваме научните и технологичните средства да превърнем света в общност. И това ви предоставя изключителни морални възможности, каквито никой преди не е имал.

Можете да активирате мрежа от 7 милиарда души с дълготрайни и силно мотивиращи човешки връзки.

Прекарали сте четири години в един от най-добрите университети и сте се сдобили със знания и умения да успеете във всичко.

Надявам се да използвате технологиите, за да направите това, което вече е в сърцата ви... Да се свързвате... Да направите този свят едно братство.

Нямам търпение да видя как го правите.

Спомен от ледниковото време

Проф. д-р Стефан СТАНЕВ

Трябва да е било някъде през есента на 1972 г. В кабинета ми влезе среден на ръст възрастен мъж, слаб, с оредяла бяла коса и енергични движения.

– Аз съм Христо Грънчаров, агроном по професия и любител ботаник и природозащитник по призвание – малко припряно каза той, като ту пхаше в джоба на шлифера такето си, ту го вадеше и мачкаше с ръце. – Четох във в. „Отечествен глас“ Вашите статии за необходимостта от опазването на Джендемтепе и неговото бъдеще. Съгласен съм с Вас, имам и аз някои идеи и предложения, затова дойдох да се запознаем и да поговорим на тази тема. Ако сега сте зает, мога да дойда и друг път, пенсионер съм и имам много свободно време – все тъй малко припряно и накъсано продължи той.

– Не, защо, удобно е, заповядайте, седнете – поканих го аз.

Говорихме почти час – за флората на пловдивските хълмове и близките родопски околности, за редките растения и резервати в Пловдивския край. Грънчаров наистина имаше широки познания по тези въпроси, личеше си, че много е чел, много места е обходил и много растения познава. През цялото време, докато разговаряхме, имах чувството, че името му ми е познато от някъде. Стана дума, че е ст. н. с. и доскоро директор на Института по тютюна край близкото до Пловдив с. Марково, но не – бях чувал или чел името му по някакъв друг повод. Къде, кога – тъй и не можах да се сетя.

През следващите 1–2 години Грънчаров, макар и рядко, ми се обаждаше, беше ми интересно да разговарям с него не само за растения и природозащита, а и на други теми. Беше образован човек с разностранни интереси, малко мистично настроен, вярваше в разни паранормални явления, в силата на внушението и въздействието върху психиката от разстояние, дори беше писал нещо по тези въпроси и ми даде да прочета в ръкопис някаква статия ли, книга ли – не помня добре.

При едно от посещенията си той приятно ме изненада, като ми подари току-що излязлата си научнопопулярна книга „Растения по скалите“.

– Не си ми казал досега, че пишеш книга за растенията – възкликнах аз (между другото доста отдавна ние бяхме изоставили официалния етикет и бяхме минали на „ти“).

– Не съм говорил за нея, защото не знаех дали изобщо ще я отпечатат. Тя е готова от преди няколко години, предлагам я на 2–3 издателства, все ми отказваха или ми даваха неясни и уклончиви отговори. Добре, че се намеси Стефан Кожухаров, застъпи се за ръкописа, рецензира го и убеди издателство „Наука и изкуство“ да бъде публикуван. Тъй че, ако не беше той, книгата едва ли щеше да види бял свят.

– Ти откъде познаваш Стефан Кожухаров? – полюбопитствах аз, тъй като той беше и мой приятел.

– Познаваме се отдавна – усмихна се Грънчаров. – Преди близо 20 години той работеше като геоботаник във Високопланинската пасищна станция в Беглика, в Родопите, а горе, над станцията, аз имах малка дървена къщичка, по-скоро барака или колиба, където прекарвах летните месеци. Така се запознахме, допаднахме си, обикаляхме заедно родопските околности, станахме приятели, и сега сме приятели, близки са и семействата ни. Кожухаров...

Изведнъж нещо просветна в главата ми. Родопите! Беглика! Статията на Николай Стоянов и Тома Георгиев, в която се съобщаваше новият за България и целия Балкански полуостров вид храстовиден очеболец (*Potentilla fruticosa*)*.

– Ти не си ли същият Христо Грънчаров, който пръв е намерил в Беглика Потентила фрутикоза и е съобщена за там по твои материали от проф. Николай Стоянов? – прекъснах го аз.

– Да, аз съм. Беше много отдавна, през 1936 година, ако не се лъжа. Ти откъде знаеш? – попита на свой ред той.

– Ами чел съм статията на Стоянов и Георгиев. Пък и съм бил по тези места, спал съм в лесничеството, виждал съм потенциалта. Разкажи ми нещо повече, как я намери, защо отиде при Стоянов, как реагира той? – заспах го с въпроси аз.

– Извън работата животът ми е свързан с планината, а от нашите планини най-обичам Родопите – каза някак мечтателно бай Христо (вече бях минал в обръщението си към него и на „бай“) – могъща, спокойна планина със заоблени била, обширни смърчови и бялборови гори, редуващи се с просторни поляни. Влюбен съм в Родопите от младини, познавам ги, познавам и много от растенията, които се срещат там. Затова и когато видях потенциалта, тя веднага ми направи впечатление – невисок храст с красиви

жълти цветове – такова растение дотогава не бях срещал. Какво ли ще е? Все пак аз съм любител, не съм професионален ботаник, нали? Отчупих няколко клонки, хербаризирах ги и при първото си отиване в София отидох в нашия факултет, за да го покажа на проф. Николай Стоянов – с него се познавахме, той ми е чел лекции по земеделска ботаника, а и след като завърших, съм ходил при него да се консултирам за някои растения. В момента той не беше в кабинета си, оставих вестниците с растението в лаборантската стая и на другия ден отново наминах.

– Грънчаров – посрещна ме проф. Стоянов с боботежия си глас, – ти от коя градина отчупи тези клонки?

– Не са от градина, намерих растението в Беглика, близо до мандрата, недалеч от лесничеството – малко смутено отвърнах аз. – Както съм го написал на етикета.

– Вярвам, вярвам – усмихна се Стоянов. – Той имаше тънко чувство за хумор, често го „пускаше

в ход“ и по време на лекции. – Този храст не е познат у нас като декоративно растение, освен в Ботаническата градина, тъй че не вярвам да си го откъснал оттам, щяха да те арестуват. Растението не е известно досега за дивата флора на България, а и за целия Балкански полуостров – вече сериозно каза той. – Тъй че намерил си нещо много интересно. Ще те помоля да ми дадеш някои допълнителни сведения за находището в Беглика: надморска височина, основна скала, изобщо нещо повече за екологическите условия, при които си го намерил, и да ми посочиш къде точно е мястото.

Казах на професора всичко, което знам за условията на района, и му начертах една подробна скица къде точно в Беглишкото лесничество съм намерил растението.

Силно заинтригуван от крайно интересната находка и за да бъде съвсем сигурен, Стоянов пише писмо до Д. Антонов, лесничей в Беглика, също негов бивш студент, с молба да му събере на посоченото от мен в скицата място свеж материал от храстчето. Антонов изпълнява молбата му и след около месец Стоянов се сдобива с исканите свежи клонки от растението. Убедил се окончателно в принадлежността на храстчето към Потентила фрутикоза и в естественото ѝ разпространение у нас, той, заедно с колегата си Тома Георгиев, в познатата ти статия покрай другите флористични данни съобщава и новия за България и Балканския полуостров вид Потентила фрутикоза с единствено находище местността Мандрата в района на Беглика, Западните Родопи, намерено от агронома Христо Грънчаров, като придружават текста и с направената от мен скица на точното място, където расте храстчето. Това е.

Към разказа на Хр. Грънчаров ще добавя, че в цитираната статия Стоянов и Георгиев се спират и върху географския ареал на растението и екологическите особености на находището, които водят до логичния извод, че този бореален елемент в българската флора, чието изолирано находище в Западните Родопи, отстоящо на около 900 км от най-южната точка на неговия ареал (Гран Сасо в Аbruцте), недвусмислено подсказва принадлежността му към глациалните реликти във флората на България.

Potentilla fruticosa

Проф. Стефан Станев направи издание две в едно – умножено по три и по шест

Известният наш ботаник проф. д-р Стефан Станев сюрпризира читателите през настоящата година, като събра в едно книжно тяло две свои книги – „Бележити български ботаници“ и „Звезди гаснат в планината“. В предговора към първата книга авторът подчертава, че е „писана с признателност и преклонение пред творците на българската ботаника и с надеждата, че тя ще разкрие непознати страници от нейната история и от живота и делото на бележитите ѝ творци“. Тези думи на проф. Станев важат в същата степен и за „Звезди гаснат в планината“, но тук на първо място е преклонението пред българската флора.

Както е видно от заглавието, „Бележити български ботаници“ включва портрети на наши

учени и това е трето допълнено издание на книгата. Първото и второто издание са посветени на пионерите, допринесли за възникването, развитието и

утвърждаването на различните области на ботаниката у нас: Стефан Георгиев, Сава Казанджиев, Петър Козаров, Стефан Петков, Иван Урумов, Божимир Давидов, Тодор Николов, Никола Арnaudов, Николай Стоянов, Борис Стефанов, Борис Ахтаров, Даки Йорданов, Михаил Христов, Кирил Попов и Борис Китанов.

В настоящата книга са добавени очерци в памет на ботаници от следващите поколения, които са достойни продължители на своите бележити предшественици: Димитър Делипавлов, Димитър Воденичаров, Иван Бондев, Емануил Паламарев, Иван Асенов, Стефан Кожухаров и Богдан Кузманов. Някои от тях са били и преподаватели в Пловдивския университет.

„Звезди гаснат в планината“ има вече шесто допълнено издание (за първи път излиза през 1975 г.). Тя включва разкази за някои наши редки растения – предимно ендемични и реликтни видове. Тук проф. Станев умело преплита информацията за тези растения с данни и факти от работата на известни ботаници и изследователи на българската природа. Първото издание на книгата включва 16 разказа, при следващите издания авторът е добавил нови, за да се стигне в настоящото до 31 разказа. Много от тези текстове са публикувани на страниците на вестник „Пловдивски университет“. За първи път в изданието е включено и цветно приложение със снимки на растенията.

Тильо Тилев

➡ От стр. 10

Спомен от...

Известно е, че по време на плейстоценските глациации, подгонени от прегръдките на ледниците, сковали Северна и голяма част от Средна Европа, много растения, между които и храстовидният очеболец, са достигнали на юг до нашите ширини и после, след оттеглянето на ледниците, някои са останали тук само на крайно ограничени местообитания с локални благоприятни условия, близки до условията от времето на тяхното по-широко разпространение. Тъкмо тези растения са познати в растителната география като глациални реликти. Интересното в случая е и това, че в близост с находището на храстовидния очеболец, но на по-топли и по-закътани, безветрени места, където не се задържа дълго сняг, се среща друго реликтно растение, един вид клинавче, но от категорията на терциерните реликти, т. е. от растенията, остатък от времето на едни по-топли и по-влажни температурни условия по нашите земи, каквито е имало тук по време на третичния период. Приблизително към същата категория принадлежи и срещаното се по тези места родопско омайниче. Това твърде странно на пръв поглед близко съжителство на терциерни и глациални реликти е характерно и за други места в Родопите: „Червената стена“ над Бачково (тук терциерните реликти родопска хаберлеа и родопска горска майка растат в близост с бореалните видове венерино пантофче и пълзяща гудиера), Триград (родопска хаберлеа и арктическият вид жълта каменоломка) и др. Подобни примери могат да се посочат също за Рила, за Славянка и други наши планини, но Родопите, като стар геологически масив, са особено характерни в това отношение. Тези интересни от фитогеографска гледна точка явления са резултат от геоложката история и историята на растителността по нашите земи, твърде различни от историята на Северна и Средна Европа. Докато те са били сковани от ледниците, тук, въпреки по-студения и по-суров климат от сегашния, следи от залежавания има само по най-високите части на Рила планина. Така, както вече споменах, след оттегляне на ледниците на по-благоприятни места са се запазили северни (бореални)

елементи под формата на глациални реликти, от една страна, и от друга – по-топлолюбиви и влаголюбиви видове, преживели

залежаванията на също тъй благоприятни за тях локални условия, като терциерни реликти. Такава е, начертана с най-едри шрихи, картината на промените, които е претърпяла флората през най-близката геологическа история на България.

Около четири години след съобщението на Стоянов и Георгиев мястото с храстовидния очеболец е посетено и от Даки Йорданов, който след дълго обикаляне в района на Беглишкото лесничество се убеждава, че той действително расте единствено на посоченото от Хр. Грънчаров и съобщено от Стоянов и Георгиев находище – югоизточно от сградата на лесничеството, в местността Мандрата. Д. Йорданов допълва с някои подробности екологическите условия, при които расте храстчето, и изрежда дълъг списък от растения, срещащи се в неговото съобщество. Между тях особен интерес представлява северното енъовче (*Galium boreale*), неизвестно дотогава за флората на България, чийто географски ареал и екологически изисквания са близки с тези на очеболеца и също принадлежат фитогеографски към категорията на глациалните реликти. Този факт, както подчертава Д. Йорданов, категорично потвърждава спонтанното разпространение тук на храстовидния очеболец, защото и ако да е имало и най-малко съмнение, че той може да бъде пренесен като декоративно растение, за северното енъовче подобно съмнение е абсурдно, тъй като то няма никаква декоративна стойност. Разпространението в Средните и Западните Родопи на видове като храстовидния очеболец, северното енъовче, черното френско грозде, блатната теменуга и др. дава повод на Д. Йорданов още веднъж да подчертае, че в тази част на страната са запазени редица бореални и арктически елементи.

В по-ново време подробно проучване на разпространението, екологическите изисквания и съобществата на храстовидния очеболец бяха направени от доц. Теньо Мешинев, който през 1975 г. защити докторска дисертация на тема: „Екологобиологически особености и фитоценологична роля на *Potentilla fruticosa* в Бъл-

* От лат. потенция – сила, могъщество. По предполагаемите свойства на растението да оказва силно, могъщо действие против много болести, и фрутекс (също лат.) – храст.

Абсолвентите биолози посадиха свое дърво

Меги КАЧАКОВА

В знак на благодарност към своя факултет абсолвентите биолози от випуск 2013 положиха на 15 юли едно начало, което се надяват да се превърне в традиция – до сградата на тепето те посадиха дърво. Подариха и дърворезба със специална символика, която бе връчена на заместник-декана проф. Балик Джамбазов в присъствието на преподаватели от Биологическия факултет и Химическия факултет.

Посаденото дърво е пауловния („Адамово дърво“) и е известно с това, че след като бъде отсечено, израства отново, откъдето идва и другото му название – „Дърво на бъдещето“. Отделните елементи на дърворезбата също носеха

своето послание. Бухалът е символ на мъдростта, знанието и ерудицията, разсейващи мрака на невежеството. Използва се за активация на учебния процес, работоспособността и умствения труд. Смята се, че помага на притежателя си да предвижда бъдещето и да види всичко, което е невидимо за човешките очи. Слънцето олицетворява „колелото на живота“, а неговата светлина е символ на жизненост, сила, власт и лидерство. И последният елемент – гроздето. От най-дълбока древност гроздовият храст е изразявал мощта на владетелите, затова и до днес лозата е символ на здраве и плодородие.

Абсолвентите изказаха и благодарност към катедра „Екология и опазване на околната среда“ за оказаната помощ.

Покана за научната сесия, организирана от СУБ – Пловдив

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Каним ви да участвате в традиционната ежегодна научна сесия „Дни на науката 2013“ на СУ – Пловдив, която ще се проведе на **30 и 31 октомври 2013 г.**, сряда и четвъртък, по следните научни направления:

- **ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ** – постерна сесия;
- **ЕСТЕСТВЕНИ И АГРАРНИ НАУКИ** – постерна сесия;
- **ХУМАНИТАРНИ И ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ** – устна презентация;
- **МЕДИЦИНА, ФАРМАЦИЯ, ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЗДРАВООПАЗВАНЕТО И ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА** – мултимедийно представяне или устна презентация на докладите.

- На 30 октомври се предвижда откриване на сесията от 10.30 часа с пленарен доклад в лекционната зала на Дома на учениците.
- Постерите трябва да се поместят в поле с размери 60 x 80 см. Устната презентация на докладите е до 10 минути.

Заявки за участие ще се приемат до **20 октомври 2013 г.** в канцеларията на Съюза, по пощата или на e-mail: sub_plov@mail.bg.

ТАКСАТА ЗА ПРАВОУЧАСТИЕ СЕ ВНАСЯ В ДЕНЯ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА ИЛИ ДО КРАЙНИЯ СРОК ЗА ПРЕДАВАНЕ НА ДОКЛАДИТЕ (30 ноември 2013 г.) и е, както следва:

За редовно отчетени членове на Съюза за доклад до 4 страници – 60 лв., с включено рецензиране при публикуване в Годишника на СУБ – Пловдив;

За останалите участници за доклад до 4 страници – 80 лв.;

За всяка допълнителна страница – 10 лв.

- Всеки участник в сесията може да бъде водещ автор на не повече от 2 доклада и съавтор на 1 доклад при преференциални такси.

- Готовите за отпечатване доклади (съгласно с указанията на СУБ) трябва да се предадат на електронен и хартиен носител не по-късно от **30 ноември 2013 г.**

Имаме удоволствието да ви поканим и на честването на Деня на будителите, което ще се състои на 31 октомври 2013 г., четвъртък, от 16 часа в Синия салон на Дома на учениците.

От ръководството на СУБ – Пловдив

➔ От стр. 11

гария“. От тази дисертация и от устните разговори с Т. Мешинев

към казаното досега може да се прибави още следното: въпреки нарочните допълнителни издирвания, и след близо 75 години единственото находище на растението си остава установеното някога от Хр. Грънчаров и съобщено от Н. Стоянов и Т. Георгиев, където то образува две петна с площ от по около 4-5 дка и отстоящи едно от друго на около 400-500 метра**. Наред със северното еньовче, което играе в съобществото почти субдоминантна роля, в него е установен от бриолога доц. Славчо Петров още един бореален елемент – мъхът *Abietinella abietina*. С това още веднъж се подчертава естественото разпространение тук на храс-

** Местността Мандрата, посочена от Н. Стоянов и Т. Георгиев, носи името си от намиращата се там някога и несъществуваща вече мандра. Мандра сега има на друго място в Беглика. За да не се бъркат тези места, най-правилно е при посочване на находището да се отбелязва: Районът на Беглика, местността Раково дере.

Спомен от...

товидния очеболец и неговият характер на бореален елемент и глациален реликт.

Какво е направено за опазване на храстчето? Засега то е включено в Червената книга и в Списъка на защитените растителни видове в страната, а за да се предпази по-сигурно от пашата и отпъкването от добитъка, находището е оградено. Като по-сигурна мярка за опазването му се очертава обявяването на територията за защитена местност. Заедно с други редки и застрашени видове в България храстовидният очеболец е включен в европейската програма „Лайф +“, която предвижда тъкмо това – обявяване на находищата на определени редки и застрашени растения за защитени местности или малки резервати. Да се надяваме, че осъществяването на проекта няма да закъснее и ще помогне за по-ефикасното опазване на едно от най-редките и интересни растения в българската флора, храстчето с красивите жълти цветове *Potentilla fruticosa*. Да се надяваме също, че то ще получи като декоративно растение и много по-широко разпространение в нашите градини и паркове.

Студенти българисти от Европа се срещнаха в Карлово на научен семинар за Васил Левски

Гл. ас. д-р Гергина КРЪСТЕВА

Студенти българисти от университети във Виена, Страсбург, Фрайбург, Познан и София се срещнаха за първи път тази година на 18 юли в град Карлово. Балканският градец – родно място на Апостола на българската свобода Васил Левски, за ден се превърна в столица на уникално по рода си събитие. Международният студентски семинар „Текстът „Левски“ – прочити в свой и чужд контекст“ се организира за първи път у нас по инициатива на проф. д.ф.н. Любка Липчева – преподавател по българска литература в ПУ „Паисий Хилендарски“, а понастоящем лектор по български език и култура във Виенския университет, Института по славистика. Основен съорганизатор на събитието е Дора Чаушева, директор на Националния музей „Васил Левски“.

Форумът се реализира и с активното участие на българските лектори в Страсбург – доц. д-р Елена Гетова (ПУ „Паисий Хилендарски“, във Фрайбург – доц. д-р Светла Черпокова (ПУ „Паисий Хилендарски“, в Познан – доц. д-р Калина Захова (Институт за литература, БАН). В провеждането на семинара се включи и проф. Иван Стоянов (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – съвременен историограф със значителен принос в изследванията за Васил Левски, както и доц. д-р Пламен Митев (СУ „Св. Климент Охридски“ – изследовател на нашето Възраждане и на дейността на българските революционни комитети. Възпитаници на тези учени и преподаватели предложиха своите доклади в залата на гостоприемната къща музей „Васил Левски“. Където бяха сърдечно приветствани от Дора Чаушева и нейния екип, а гостуването им се превърна в интригуваща част от ежегодните празници, организирани в памет на Апостола всяка година през месец юли в родния му град. Този факт бе отбелязан и в словото на заместник-кмета на Карлово Антон Минев, който лично поздрави участниците и гостите на семинара.

Според проф. Липчева проектът „Текстът „Левски“ – прочити в свой и чужд контекст“ е насочен към младежката целева група и се стреми да осъществи мрежа за културно сътрудничество между студентите, изучаващи българистика в Европейския съюз. Ръководители на работните групи в европейските университети, включени в проекта, са съответните преподаватели по български език, литература и култура на България, които са подбрали инициативни студенти, проявяващи интерес към процесите на интеркултурната комуникация и същевременно притежаващи необходимото ниво на езикова компетентност. Програмата на всяка работна група е събрана

професионално реализиране, убедени са ръководителите на работните групи.

Именно младостта и изключителната ангажираност към темата се оказаха най-категоричният аргумент в полза на прецизната научна работа, която демонстрираха младите българисти. Част от тях като Жасмин Дегенхарт (Виена) и Тифани Марек (Страсбург) представиха сложна проблематика, обвързана

с памет с акцент върху монументалното строителство в чест на Апостола у нас и в Европа. Митът Левски и неговото моделиране в българската лирика и драматургия в художествени текстове на Иван Цанев, Константин Илиев и Стефан Цанев коментираха докладите на магистрите от програмата „Актуална българистика“ на ПУ Мария Панова и Надежда Спасова, а текстовете на студентите от Историческия факултет на СУ Ива Янева, Делян Русев, Ангел Златанов и Анна Чанкова внесоха неизбежната дискусия – интрига между филолози и историци, която проблематиката, обвързана с Левски, щедро предлага.

Пребиваването в Карлово предложи на младите българисти възможност да видят тържествената заря, осветила небето на града в късните вечерни часове, а някои от тях успяха да се разходят в околностите на подбалканското градче, откъдето тръгват множество маршрути за изкушените планинари. С надежда един ден да се завърнат отново в Карлово, в ранната утрин на 19 юли семинаристите отпътуваха за Пловдив. В ПУ „Паисий Хилендарски“ те бяха посрещнати от ректора проф. д-р Запрян Козлуджов, декана на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов, доц. д-р Иван Чобанов, научен секретар по специализации и продължаващо обучение, и гл. ас. д-р Надя Чернева – научен секретар по международна дейност. Проф. Козлуджов приветства българистите и им връчи атрактивни подаръци, а доц. Иванов, доц. Чобанов и д-р Чернева представиха пред тях възможностите за обучение и практика, които предлага Филологическият факултет. Българистите имаха възможност да видят и кратък филм презентация на факултета и възможностите за обучение, предлагани тук.

Очарованието на Стара Пловдив покори младите хора – неизбежно е да бъдеш в нашия град и да не посветиш част от времето си в разходка по възрожденските калдъръми и сред паметниците на Античността. А на чаша кафе в красивия двор в Дома на учените българистите обсъдиха свои бъдещи съвместни инициативи и си обещаха, че емоцията, съпреживяна в Карлово и в Пловдив, ще бъде прекрасен повод за виртуални и реални срещи.

Участниците в международния семинар в двора на къщата музей „Васил Левски“ в Карлово

зена с общата проектна рамка, но е индивидуална и съответства на спецификата на културния контекст, на интересите на студентите, на особеностите на образователния процес. Освен това според авторите на проекта студентите, изучаващи български език, историята и културата на България, имат няколко типа предимства. Те могат да четат текстовете в оригинал (дори и да им е необходима известна помощ) и това съкращава възприемателния процес, отхвърля и всички варианти за неуспех, предизвикани от дефектите на преводаческия трансфер. Без да са все още професионалисти (т.е. не са носители на определена научна доктрина), студентите разполагат с достатъчно компетентност за разчитането на комплексната проблематика. Тъй като не са възпитаници на българската образователна система, това е техният първи досег с текста Левски и съответно прочитът им е необвързан с ефектите на образователния канон у нас. От друга страна, това са млади хора, за които понятието за единно европейско културно пространство не е химера или отложен политически проект, а ежедневие, в което се развиват и в което търсят своето бъдещо

на със спецификите на превода и проблеми на рецепцията на класически български лирически творби, посветени на Левски. Едва 19-годишната Тифани Марек беше направила и свой авторски превод на френски език на Ботевата творба „Обесването на Васил Левски“, който прозвуча за първи път в родния дом на Апостола. Докторантът Иван Шимко (Виена) представи методологическа съпоставка на две изследвания на Мария Тодорова (за балканизма и за структурирането на мита Левски) и обясни защо второто (за Левски) остава толкова непопулярно тъкмо в България. А Натали Занднер (Виена) представи „невъзможния немски роман“ за Левски с поглед към романа „Апостол на свободата“ на Алфред Ото Швед. Любопитство предизвикаха и откривателствата на историческата сравнителна перспектива, която обвърза личността на Васил Левски с полския маршал и политик Йозеф Пилсудски в докладите на Марта Гаенцка (Познан) и Делян Русев (София). Атрактивен и полезен в каталогизиране на информация се оказа и докладът на Якоб Вайц (Фрайбург), който проследи фигурата на Левски в пространствата на българската културна

Европейската нощ на учените 2013

Учените в триъгълника на знанието

Пловдивският университет традиционно се включи в провеждащата се по едно и също време в цяла Европа „Европейска нощ на учените 2013“ – K-TRIO (Researchers in Knowledge Triangle, Учените в триъгълника на знанието). Събитието се организира за девета поредна година в България и се осъществява с финансовата подкрепа на Европейската комисия по Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие, подпрограма „Хора“. Университетът е част от консорциум участници, сред които са Нов български университет, Клуб „Млади таланти“. Медицинският университет – Пловдив, Департаментът за информация и повишаване квалификацията на учителите към Тракийския университет – Стара Загора, Русенският университет „Ангел Кънчев“. Програмата на Европейската нощ

на учените 2013 се изпълнява с подкрепата на редица организации на национално и местно равнище като Съюза на учените в България, Българската академия на науките, Списание „Наука“ и др.

Основната задача на програмата „Хора“ е да приобщи широката и специализираната публика към разговор за европейските ценности и към дебят за приноса на учените за постигане на визията „Европа на знанието“. Като част от съвременното общество и като част от единното европейско семейство учените се ангажират с политиката за откриване и „отглеждане“ на изследователски таланти, чиито компетентности включват генериране на идеи за напредък на човечеството през 21. век. Цели се и укрепване на активната позиция на гражданите и обществото в подкрепа на тази политика.

В тон с Европейската година на гражданите акцентът на събитията в Пловдивския университет беше „да знаем правата си“. Осъзнавайки, че 500-милионна Европа не принадлежи нито на брюкселската бюрокрация, нито на безразличните. Да се научим да говорим открито за бъдещето на Европейския съюз, да осъзнаем какво е неговото политическо и икономическо бъдеще и колко свързани са науката, образованието и иновациите, наричани „триъгълник на знанието“ с това бъдеще.

Официално Нощта на учените в Пловдивския университет бе открита от заместник-ректора проф. д-р Невена Милева, която изрази самочувствието на академичната общност, че университетът е авторитетно образователно и научно средище, генератор на проекти, идеи и иновации, които повлияват върху развитието на научната картина за света и носят устойчивост в сферите на приложение.

С лекция на д-р Соломон Паси на тема „Европа, технологии, демокрация“ стартира Нощта на учените. Гостуването на президента на Атлантическия клуб в България и бивш външен министър на страната премина под знака на признанието, че той сам е свързан с този университет, където в далечната 1956 г. баща му, известният философ Исак Паси, тогава преподавател, среща неговата майка, тогава студентка. Гостът говори за връзката между свободата, информацията и демокрацията; за срещите си с различни общества по света, чиито граждани са в различна степен изолирани от информацията; за достъпа до интернет като основно човешко право, което се отстоява в момента на територията на Европейския съюз. Д-р Паси разгледа техническия прогрес като основен инструмент на демократизацията, позовавайки се на изследването „Защо нациите се провалят“ (ИК „Изток-Запад“, автори Дарон Аджемоглу, професор по икономика в МТИ, и Джеймс Робинсън, професор по политология и икономика в Харвардския университет). Темата за отношението на властимащите към постиженията на техническия прогрес бе развита с многобройни примери за контраста между инклузивно (приобщаващо) и ексклузивно (отхвърлящо) развитие на общества с различен тип управление: империи, монархии, републики, съюзи, федерации. Демокрацията и диктатурата (робство, апартейд, колониализъм, фашизъм) бяха поставени на двата полюса в тази система. Историята за приемането и неприемането на редица технически открития по света – печатната машина, печатарската машина на Гутенберг, таксиметровите коли, беше погледната като битка на Старото с Новото, която е въодушевявала едни и е смущавала други управленци. Лекцията бе изпълнена с десетки примери за това, кога реформите водят

Присъстващите изслушаха с интерес лекцията на Соломон Паси

към прогрес и кога отказът от реформи поражда бедност.

Разгръщайки визията за е-демокрация, лекторът приведе любопитни аргументи как компютърна програма може да спре сляпото гласуване за непознати кандидати без качества за управление и как в политиката благодарение на технологиите може да се влиза „с успешно положен изпит“ за качества, нужни при изпълнение на дадена управленска програма. Изборът на управленци „по вторична белези“ е нашата беда, защото, ако трябва да изберем пилот на самолета, ще изберем навярно стюардесата, пошегува се г-н Паси и добави, че развитието на интернет вече дава възможност да се провери предварително потенциалът на кандидатите. Данните сочат, че днес 90% от информацията в една институция може да минава през електронни носители и че за пръв път в хода на човешката история разстоянието не пречи на информацията.

В заключение Европейският съюз бе описан като еманация на инклузивитет: 28 страни в общ съюз, общ парламент, обща валута, безмитна зона, а роумингът – като последна еманация на ексклузивитет, чиито дни са преброени.

Въпросите на гражданите в препълнената зала „КОМПАС“ бяха интересни не само като „обратна връзка“, но и като индикатор за безбройните „разклонения“ на темата, които поставят тревожни подвъпроси: защо къщите в Япония са паянтови постройки, но са устойчиви на земетресения, както и панелните сгради у нас; кога в България (и в Европа) ще се създаде модерно патентно законодателство; защо монополите водят до унищожаването на изобретения; как да се разработват ресурсите на планетата с отношение към бъдещото поколение; как ЕС прилага механизма на дотациите към страните донори и към страните реципиенти; къде сме ние...

Видимите „отсъстващи“ на хоризонта бяха новите приоритети на България, затова въпросът „Къде сме ние“ остана реторичен: „Там, където ние се поставим“. Държавата е тук в огромна степен заради начина, по който се гласува, заяви д-р Соломон Паси.

➔ От стр. 14

Изказвайки благодарност на домакините, гостът се върна към слогана „Учените в триъгълника на знанието“ чрез адмирации към проф. Милева: „Пловдивският университет не чака!“.

Част от Европейската нощ на учените в Пловдивския университет беше и студентската конференция „Семестрите в Европа и кредитите за равенство“. В нея се представиха студенти, осъществили мобилност по програма „Еразъм“ в различни европейски градове – Прага, Есен, Талин. С презентация за обучението си в Прага Сицилия Зайкова от Филологическия факултет и Стефана Минчева от Философско-историческия факултет доказаха какво означава да проумееш различията чрез дълбоко потапяне в „пражките потайности“ и как този град те очарова завинаги. Веси Джингарова от Филологическия факултет разказа за обучението си в Талин, а докторантката Олга Тенева от катедра „Химични технологии“ направи задълбочен паралел между обучението у нас и в Германия след престоя си в Есен. Всички участници изразиха мнение, че най-успешният проект на Европейския съюз в сферата на образованието, програмата „Еразъм“, дава възможност да се направи сравнение между българското образование и образованието в Европа, затова окуражават всички свои колеги „да се пробват“. Благодарение на студентската мобилност бъдещите специалисти са се запознали с различни култури, с други студентски общности, чувствайки се същевременно посланици на българското сред колегите си от европейските университети. Студентите са се обучавали в дисциплини на английски език и са получили максималния брой кредити, които по-късно са били признати в Пловдивския университет. Те изразиха своята благодарност и поддръжка към координаторите на програмата – доц. д-р Мария Стоянова за университета и гл. ас. д-р Надя Чернева за Филологическия факултет.

В рамките на „Еразъм“ секцията мултикултурният облик на Европа бе представен на публиката чрез фотоизложбата „В люлката на цивилизацията. Моят поглед към Европа“. Конкурсът бе обявен и реализиран изцяло в социалната мрежа „Фейсбук“ благодарение на ентузиазма и уменията на г-жа Мария Гуджева от Филологическия факултет. Публикувани бяха 45 фотографии от бивши и настоящи студенти, докторанти, преподаватели от страната и чужбина. Общият брой гласове във „Фейсбук“ е 1800. Първите 20 фотографии, събрали най-много гласове, оформят изложбата на авторите: Иван Желев, Спасиана Петкова, Надежда Николова, Десислава Димитрова, Гергана Михалева, Станимир Сребър, Лалка Славчева, Илиана Козанова, Сицилия Зайкова. В Нощта на учените фотографите получиха грамоти и символите на проекта K-TRIO. Любителските фотографии споделят ценности, уверяват ни със сериозен тон или с намигване, че доброто, умното и красивото вървят ръка за ръка, а участниците са изразили този триъгълник с езика на фотографията. Посетителите отправиха поглед към Европа, която е „нашенска“ и „чужда“, видяна в природата и в архитектурните шедеври, както и в хората от различни „светове“ и възрасти.

В традиционния европейски корнер университетът представи материали от различни проекти, осъществени чрез модерните технологии. В кабинет 315 (лаборатория DIPSEIL) на университета се проведе демонстрация на отдалечено управление на учебен макет в лабораторията „Безжични комуникации“ към катедра ЕКИТ. Демонстрацията се осъществи със студенти от магистърската програма „Инженер по информационни и комуникационни системи“ от Факултета по физика и инженерни технологии.

По време на европейския корнер беше представена и предложена на широката публика стихосбирката със стихове на български учени „Стъпки б“.

В програмата на Нощта на учените Юридическият факултет показва младото лице на Пловдивския университет в срещата разговор „Правата ни като граждани на Европа“. Като начало гл. ас.

д-р Ангел Шопов припомни ключови моменти от историята на ЕС като наднационална формация между държави, неговите обединителни принципи и основни правни актове. Той направи връзка между европейското гражданство и Европейската харта на изследователя, като изложи основните моменти от нея и наблегна на програмата „Хоризонт 2020“ и нейното значение за европейското изследователско пространство.

Студентите, които подпомогнаха провеждането на информационната среща разговор „Правата ни като граждани на Европа“, бяха Елена Вълчева и Веселин Козарев от 4-ти курс, специалност „Право“.

Елена Вълчева е представител на университетския отбор, който през месец март тази година спечели състезание, организирано от Информационното бюро на Европейския парламент в България. Състезанието се проведе също по повод на Европейската година на гражданите. След устни дебати по актуални проблеми с други университети от региона отборът на Пловдивския университет спечели първото място. Наградата е посещение на сесия на Европейския парламент в Брюксел през ноември. Елена представи

на публиката съдържанието на правата ни като граждани на ЕС съгласно с Хартата на основните права на ЕС. Бяха засегнати и основните познания в областта на допълнителното европейско гражданство, което всеки български гражданин е придобил от 01.01.2007 г., когато България стана пълноправен член на ЕС: правото на свободно придвижване и пребиваване в рамките на ЕС; активно и пасивно изборно право; правото на дипломатическа и консулска защита извън границите на ЕС; право на петиции и жалби; право на участие в европейска гражданска инициатива.

Веселин Козарев е бил вицепрезидент в Европейската асоциация на студентите юристи – Пловдив, за учебната 2012/2013 г. с ресор „Академични дейности“. Той представи функциите и компетентността на основните европейски институции – Европейския парламент, Комисията, Съвета на ЕС и други. Основен акцент на неговото представяне бяха

и по-важните методи и средства за защита на правата ни като европейски граждани. Бяха разгледани два извънсъдебни метода за защита (СОЛВИТ и Европейски потребителски център) и един съдебен в лицето на Съда на Европейския съюз.

На финала бе проведена викторина с въпроси по темата за правата ни като граждани на Европа, а младата публика получи поощрителни предметни награди.

„Музикална разходка из Европа“ бе първоначално „малка визия“ за концерт на открито, която малкият екип на проекта реализира заедно с партньорите от АМТИИ за кратко време и с малко средства. Визията се превърна в голям концерт на Римския стадион, чийто запис заслужава тиражиране на компактдиск. Запълнен до козирката със седящи и правостоящи зрители, които учените поканиха на валс и фламенко, на чардаш и на Дунавско хоро, този „епицентър“ на гладиаторските битки излъчи като вълна от ритми и усмивки посланието на Нощта.

За случването на Нощта на учените 2013 в Пловдивския университет допринесоха координаторите, поделение НПД и Студентският съвет на Пловдивския университет.

За случването на Триъгълника на знанието пожелаваме на учените, преподавателите и иноваторите от Пловдивския университет по пътен вятър и сплотеност на екипажа. И кураж, защото битките на ума понякога са по-важни от битките на бойното поле и защото дори в годините на непрогледен мрак продължават да се раждат крехките кънлове на напредъка. На студентите пожелаваме да се веселят, докато са млади, и опитвайки от удоволствието от живота, да не пропускат най-сложното от тях – мисленето.

Координатори на проекта:

доц. д-р Петя Бъркалова,

заместник-декан на Филологическия факултет

Весела Казашка, директор на поделение НПД

Публиката прояви интерес и към фотоизложбата

Имат ли бъдеще занаятите в Пловдив?

(Бележки от лятната практика на студентите от втори курс „Социална антропология“)

Хон. ас. Елица СТОИЛОВА

Тазгодишната лятна практика на студентите второкурсници от специалността „Социална антропология“ се проведе от 11 до 20 юли в Пловдив и бе посветена на изследване на актуалното състояние на занаятите в градски контекст. Ръководители на практиката бяха доц. д-р Мария Шнитер и хон. ас. Елица Стоилова. В течение на десет дни бъдещите социални антрополози трябваше да проведат теренно изследване, ориентирано не толкова към декоративните занаяти, а към тези, които все още отстояват традиционната си функция – да обслужват всекидневните нужди на гражданите. Студентите, работещи самостоятелно или в екип от двама души, проведоха множество интервюта с ключари, часовникари, обуча-ри, хлебари, златари, автобояджии, медникари, лютиери и майстори на ръчни чанти.

Разнообразието от избрани теми показва, че независимо от доминиращото индустриално производство, масовото производство и потребление на евтини стоки занаятите все още са колоритна част от градската среда. Занаятчийски произведените стоки са се превърнали в гаранция за качество, обвити са в традиции, опосредстват връзките между

майстор и клиент и функционират извън логиките на стандартизираното масово производство. Освен че проведоха срещи с майстори занаятчии, студентите имаха възможността да посетят Регионалната занаятчийска камара и да разговарят с нейни представители по въпросите за бъдещето на занаятите. Липсата на целенасочена държавна политика в

областта на опазване на традиционните български занаяти се наложи като основна тема на разговора.

При провеждането на лятната си практика студентите от втори курс, специалност „Социална антропология“, достигнаха до различни изводи, показващи, че при всеки от разглежданите занаяти има индивидуални специфики. Обобщението на най-важното беше направено от Нели и Мария, занимаващи се с взаимоотношенията майстор–потребител при ръчното производство на китари: всеки занаят изисква „отдаденост, много време, сръчни ръце, усет и труд“. От своя страна майсторът е „до голяма степен своенравен, сръчен, предпазлив, упорит и перфекционист“. Другият важен аспект от взаимоотношенията занаятчия–клиент е, че информацията за уменията на занаятчиите се разпространява от уста на уста, където добрите препоръки и доброто име са изключително важни и функционират като гаранция за качество.

Независимо от първоначалната си нагласа, че занаятите в Пловдив и изобщо в градска среда замират, студентите в много случаи бяха опровергани от самите майстори, твърдящи, че независимо от трудностите и промените занаятите ще са живи, ако има хора, които да ги поддържат. В интервю на Диана Станчева с майстор калайджия се разкрива още една причина за запазването на занаятите. Възрастният майстор твърди: „Калайдисването няма да умре заради консумацията на домашни храни и напитки, но и защото хората носят за калайдисване спомените си“. Това обвързване на занаятчийския продукт с изконно български традиции и лични спомени се усеща и при описанието на мотивите да

На терен

избере темата си друг студент от специалността „Социална антропология“. Станимир Колев обяснява причината да се насочи към изследване на хлебарите. Неговата лична мотивация не е била обвързана само със задачата му да разбере повече за самите хлебари, техния труд и промените в занаята, но се дължи и на емоционалната му връзка с миналото. Станимир описва: „Аз помня, най-вече от село, как се редяхме и чакахме за хляб. Този хляб на село си заслужаваше чакането. Той беше мек, топъл, продавачката и хлебарите бяха приветливи, а сегашният хляб е нарязан, студен, пакетирани“. Той прави извода, че този контраст бележи „промяната на една епоха, в която всичко се прави без любов и за повече пари“.

Участвайки в лятната практика, студентите имаха възможност не само да се сблъскат за първи път с трудностите на провеждането на едно антропологическо изследване. Те успяха да превъзмогнат личните си страхове и неувереност, за да постигнат изключително добри резултати. От друга страна, ситуирането на изследването в Пловдив им даде възможност да опознаят нови места и хора в рамките на града, но и да съберат разкази и спомени за обживяното градско пространство.

Сграда на Университета е класирана на първо място в конкурса „Фасада на сезона“

Новоизграденият учебно-административен комплекс на Пловдивския университет, който беше открит миналата година, спечели първо място в конкурса „Фасада на сезона – лято 2013“, организиран от фирма БАУМИТ. В анкетата са гласували 1943 души, от които над хиляда са класирали на първо място сградата на Пловдивския университет. Проектант на сградата е ЕР ТЕ КОНСУЛТ с архитект Радко Тодоров. Изпълнителят на фасадата е АЙ ДИ ЕЛ, а инвеститор – Пловдивският университет.

Студентските практики – очертават ли пътя за професионална реализация?

Фани БОЙКОВА

Радка АТАНАСОВА

На 27.09.2013 г. в Балабановата къща в Стария град студенти от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и ментори от Общинския институт „Старинен Пловдив“ организираха семинар „По следите на забравения град“, на който студентите изложиха в презентации проучванията си по време на практиката по проект „Студентски практики“ към Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Темите, разработени от студентите, бяха изключително интересни и свързани с историята на Пловдив от Античността до днес. Представени бяха и нови културни маршрути, разработени по програмата. За първи път акцент се поставя върху образователните институции на територията на ОИ „Старинен Пловдив“ и тяхната история (Жълтото училище, училище „Маразлията“ и др.). Създадена е и програма за представяне на културното наследство пред ученици от различни възрасти, както и пред хора с увредено зрение, реанимира-

Участници в студентските практики

но е градинското пространство в музейната аптека „Хипократ“. Това е малка част от направеното от стажантите в първия летен сезон на практиката.

При дискусиите студенти, ментори и академични наставници изразиха задоволството си от възможността да се свържат, опознаят и работят заедно.

На 11 октомври 2013 г. приключват своята работа студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“. Избрали ПГАСГ за обучаваща организация по проекта. В ролята на техен ментор е госпожа

Радка Атанасова – преподавател по български език и литература – главен учител в ПГАСГ „Арх. Камен Петков“.

В рамките на 240 часа практикантите успяват да придобият знания и умения, които реално ги подготвят за професионална реализация в средното образование, и то съобразно с нарастващите изисквания към труда на българския учител.

Студентите се запознават с използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) в обучението по

български език и литература и успяват с помощта на ментора да изготвят свои проекти за работа – мултимедийни презентации и уроци за интерактивна дъска, свързани с използването на софтуера на ActivInspire. Реализацията на проектите в учебния процес им дава самочувствие на знаещи и можещи млади хора, които с удоволствие биха избрали подобна професионална реализация, в която виждат ползата от своя труд.

Дванадесетокласниците от ПГАСГ – възпитаници на госпожа Атанасова – отдавна са споделили, че подобни интерактивни уроци, подготвяни и реализирани от нея, са предпочитани от тях. В конкретната ситуация обаче удоволствието е още по-голямо, защото нейният опит вече е споделен с бъдещи млади колеги, толкова очаквани от всички в българското училище.

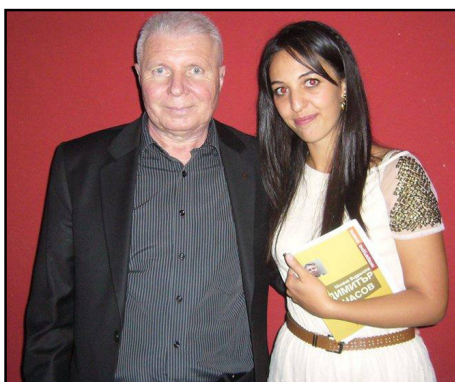
Участниците в проекта са на мнение, че подобни форми на работа водят до повишаване на качеството на учебно-възпитателния процес, което всъщност е една от глобалните цели на българското образование.

„Димитър Атанасов. Литературна анкета“ – опит за портрет, или портрет на една опитност

Красимир АНДРЕЕВ

„...Човек трябва да има представа за смисъла на живота, да се стреми да го изпълни със съдържание.“

Едно изпълнено с такова съдържание литературно творчество бе почетено на 22 септември в Камерната зала на Драматичния театър – Пловдив. Димитър Атанасов – белетрист, поет, драматург, литературен критик, журналист, отбеляза своята 60-годишнина. Събитието съвпадна с излизането от печат на „Димитър Атанасов. Литературна анкета“. Авторката на книгата Милена Видралска – докторант в Пловдивския университет, заслужено получи поздравления и похвали от многобройната публика, за която залата се оказа тясна. Книгата бе представена от Румен Леонидов, който изтъкна, че тази литературна анкета не носи качествата на носталгично вглеждане назад, в каквото обикновено се превръщат литературните анкети. За тържествената атмосфера на честването се погрижиха и четирима актьори от Пловдивския драматичен театър, които изпълниха откъси от някои емблематични за писателя творби. В опита за портрет на Димитър Атанасов, който Милена Видралска прочете, се

Димитър Атанасов и Милена Видралска след премиерата на книгата

казваше:

„Димитър изглежда на толкова, на колкото е. И все пак му е трудно да повярва, че е на 60. Уж е отлагал, колкото е могъл, накрая пак се изправя пред набелязаната от съдбата мишена. И като изпитан воин на духа опъва тетивата, стиснал здраво лъка, цели се в самия център на шестата десетка. Преди да стреля, се съсредоточава, за да събере мисли. Време е да се вгълби, да се обърне назад, да види оставя ли пъртина в

дълбокия сняг на годините, има ли някакви стъпки, някакви знаци поне да показват, че е пресякъл времето.“

От мярата в отношението на човека към заобикалящата го природа до вникването в силата на добродетелите като път към хармонията, от лирическите избухвания и „венериния хълм на нощта“ до чисто философското разбиране на стремежа към естествените закони на живота, които, според писателя, ще помогнат на човека да запази своята природа – целия този път читателят ще извърви с „Димитър Атанасов. Литературна анкета“.

В края на честването писателят благодари на авторката на книгата, на своите родители и на публиката за оказаната му чест и прочете написаното специално за случая есе „Вратата“, в което се казваше:

„Вратата е граница... между външната и вътрешната реалност. Между сърцето и ума. Между природното и духовното. Между земното и божественото... Когато се затваря една врата, винаги се отваря нова.“

Да пожелаем на юбилея още много врати да ни отвори с нови книги! Човекът на словото, който ще ни преведе в измеренията на безмерното.

Сърдечно те целувам за стореното милосърдие

Валя ВАСИЛЕВА

В нашата история и в историята на други народи има много примери, когато от благоволение на един-единствен човек зависи животът на хиляди други. На някои имената се знаят и помнят, други са потънали във вечността безименни. Но всички те са оставили своята малка диря в човешкото развитие.

Във фонд 457, опис 1, а. е. 21, л. 1 – 5, на Централния държавен архив (Архив на Мила Гео Милева) са запазени 3 писма на Елена Вапцарова, майка на големия поет Никола Йонков Вапцаров, до съпругата на поета модерник Гео Милев, Мила Гео Милева.

Животът и на двете жени е белязан с чудовищна трагедия – Мила Гео Милева загубва съпруг през 1925 г., а Елена Вапцарова – син, през 1942 г. В съдбата им по жесток начин се намесва държавникът, стоящ най-високо по политическия вертикал – Борис III.

Между смъртта на Гео Милев и Вапцаров има 17 години. Един е човекът, отговорен за кончината и на двамата поети. И същият е можел да ги спаси. Уви, спасението е дар от велика личност.

Преди Борис III и Фердинанд има един задочен сблъсък с малкия 12-годишен Георги. На вътрешната страна на юклюдка в къщата музей „Гео Милев“ има запазен профил на Фердинанд, с остра брадичка и нос, рисуван от Гео. И тогава не си поплюва малкият Касабов. Той подготвя няколко карикатурни албумчета, посветени на монарха и неговите любими занимания. Но това е само прелюдия към онези разправа между Касабови и Саксбургготски, която ще завърши Борис III в своя полза.

През 1917-а офицерският кандидат Гео Милев е на Дойранския фронт, при това с много важна мисия. Назначен е за началник на подслушвателна команда в местността Студената скала. Той е единственият българин сред 15-те немски войници. Най-важният! Информацията, която Гео предава, със сигурност достига и до офицера със специални поръчки от върховното командване – бъдещия Борис III.

По-късно от полезрението му едва ли убягват броевете на списание „Везни“ и особено на „Пламък“. Борис III чете, и още как! Поемата „Септември“ на Гео Милев, публикувана в книжка 7–8 на списание „Пламък“, никак не се харесва на царя. И следва предвидимото...

Бащата на Гео Милев с болка ще признае еретичната за морала и възпитанието си мисъл „Синът ми бе убит по заповед от най-високо място“. Но си трае, за да не навреди на България. А кое е това най-високо място? Не е ли именно Борис III?

Знае се и за семейната близост на войводата от ВМОРО Йонко Вапцаров и Величеството. Семействата им неведнъж си гостуват. А според Мая Вапца-

Елена Вапцарова

рова, племенница на Никола, при едно от тези гостувания малкият Никола заспива на трона на Фердинанд. Дали това не се приема като лош знак от Двореца и обитателите му?

Официалната версия е, че Вапцаров е арестуван заради подривна дейност и снабдяване на нелегални с оръжие. Не помагат и молбите на Елена Вапцарова. Осъден е на смърт чрез разстрел в името на Негово Величество цар Борис III.

България не за първи път убива духовно и физически най-смелите си синове и дъщери.

Молбата на Вапцаров за помилване също не е взета под внимание от Борис III и разстрелът най-невъзмутимо е изпълнен. След първия изстрел Никола е само ранен. И вместо да бъде помилван, агонията се повтаря. Такива са нарежданията...

Каква параноя у монарха! Да се плаши от поети!

Има нещо общо между семействата на войводата Йонко Вапцаров и книжаря Милко Касабов. Трагедията неминуемо ги сближава.

Мила Гео Милева страда дълго след изчезването на съпруга си, но не забравя и друг поет с подобна орисия. Тя посещава периодично гроба на друг голям дух на България – Вапцаров. Понякога един гроб може да свърже близки

по съдба хора. В период от около две години се разменят няколко писма между Мила Гео Милева и Елена Вапцарова.

Първото запазено е от 27 ноември 1954 г. (ЦДА, Ф. 457, о. 1, а. е. 21, л. 1) и е отговор на писмо на Мила до нея. „Скъпа другарко Милева“ е обръщението на Елена към съпругата на поета. Вече са разменени няколко писма между двете жени. Отговорът на Елена Вапцарова закъснява много във времето, за което тя моли

Мила Гео Милева

настоятелно да бъде извинена. „...Радвам се, че можем да си разменим по някоя сърдечна дума между нас, тъй като болката ни е една“. Болката е голяма и за двете – едната загубва свиден син, а другата – любящ съпруг. Непреодолимата загуба тегли една към друга две страдащи души.

„Мога да кажа, че вашият мъж бе достоен учител на моите деца“. Това изповядва Елена Вапцарова пред Мила, прекланяйки се пред творчеството на Гео Милев. Спомня си още времето, когато синът ѝ Борис рецитира с жар поемата „Септември“ в Разлог, ненадмината досега, и как „всичко живо помръзна“.

Кореспонденцията между двете е по-скоро спорадична. И ако първото писмо е като че ли опознавателно, дори малко респектиращо и официално, то второто е по-интимно:

„Мила Миле,

Вярно, че нашата кореспонденция е нередовна, но далеч е от опасността да бъде прекъсната, защото е свързана с яка връзка: едно чрез децата ни, друго, Ценков е насреща дете ще ни подсеща за нередовността...

Сърдечно ти благодаря, задето посещавах гроба на Никола да не се чувства и изглежда като ябанджия и далече от свои, а най-вече от майка.

Много нещо е за мене дето вие заедно с Ценков правите за Никола, и най-вече за мене. Информирайте ме да знам, какво става около гроба му.

С какво ще ви се отплащам! Не знам!

Сърдечно те целувам за стореното милосърдие. Банско, ноември 55 г.“ (ЦДА, ф. 457, о. 1, а. е. 21, л. 4)

За Елена Вапцарова представлява интерес и дали Мила се занимава с някаква обществена работа. Проси дори извинение, че така направо ѝ пише, но би желала да научи повече за своята сестра по съдба – с кого и с какво живее, как е със здравето.

Последното запазено писмо до Мила е от 14 октомври 1956 г. (ЦДА, ф. 457, о. 1, а. е. 21). То отново е изпълнено с добронамереност:

„Мила Гео Милева,

Отдавна се каня да ти благодаря за милото ти писмо, то е свое на близки хора, които отдавна идейно са свързани“.

Майката на революционера благодари и за посещенията на Мила с цветя на гроба на Вапцаров в София – почит към онзи, който си е отишъл, и успокоение за душите на тези, които остават.

И още нещо любопитно има в него. 1953 г. е годината на откриването на къщата музей „Гео Милев“ в Стара Загора. Три години след това събитие през лятото той е посетен от Елена Вапцарова. Тя се докосва до атмосферата, в която израства Гео, и остава очарована. „Видях и разбрах колко богат с творчество е бил животът му. Музеят бе уреден поновому“. Не пропуска отново да се информира за здравето на Мила, какво правят дъщерите ѝ и праща поздрави за тях.

Милото писмо завършва трогателно с майчинските думи: „Целувам те, ако приемаш целувка от стар човек“.

Писмата са кратки, но наситени с отношение и сърдечност. Няма поза в тях, има искреност. Няма съмнение за ответната съпричастност и на Мила към Елена Вапцарова. Трагичният щрих в личния им живот неминуемо ги сближава във времето и не са необходими много думи, за да бъдат близки.

17 години след безследното изчезване на Гео през 1925-а историята повтаря същата грешка и през 1942-ра погубвайки друг талант на измъчена България.

Стихотворения от Калин Петров*

Нощта гъмжи от изобилие

Свечерява се. В полето
тръпнат непонятни сили.
Чакат да се скрие светлината,
да излязат. Да закусят с мислите
на окъснели пътници.

Нощта гъмжи от изобилие.
Нощта гъмжи от паралелни
съществувания.

Пълна е с надежди за безсмъртие нощта.
Неизчерпаем потенциал е стиснала
в стомаха. Бъдещето
в гръдния ѝ кош е
притаило семената си.

И тялото ще бъде сянка –
рехава и тиха.
Рехава и тиха.

Прозорците ти.

С и с т е м а.

Интериорът е чист.
Прозорците са широко отворени.
Пламъкът наднича любопитно вътре.
Пламъкът докосва любопитно всичко.
Всичко вътре сега свети.

Прозорците ти си остават широко
понеже ти си вече отворени,
светло същество.

Ти си вече широко отворена,
непрекъснато разширяваща се
и разпръскваща се

природна
космическа
абсолютна
с и с т е м а.

Шосе от птичи поглед

Конструкцията е нестабилна
(но не за мен и за яйцата ми).

Тук има музика.
Тук има (рядко) раждаща се музика.
И по(г)лед има.
Стой, та гледай!
Мост над закона
за притеглянето
на Земята.

И кучетата лаят безопасно.

Седим

Тримата
в полите на морето,
разперили ръце,
коси разперили, очакваме
от пяната да се покаже кон
на Посейдон.

IN MEMORIAM

Наскоро си отиде от нас
доц. д-р Огнян Аргиров. Той
беше изкушен не само от
тайните на химията, но и от
мерената реч. Предлагаме
ви три негови стихотворе-
ния от цикъла „Шепоти от
мокрят бюфет“.

Светла да е паметта му!

Левак

Повярвах Им, че няма Бог, и сбърках.
Повярвах, че Науката е всичко, и сгреших.
Повярвах на учителите си – за някои сбърках.
Повярвах, че ще мога да науча някого на нещо смислено. Сгреших.
Повярвах, че съм по-добър от своите родители, и сбърках.
Повярвах, че съм вундеркинд – сгреших.
Повярвах на жената от „портрета на стената“. Сбърках.
Повярвах, че сме преродени във децата си. Сгреших.
Повярвах, че в чужбина е добре, и сбърках.
Повярвах, че пътуването, не целта, е важно, и сгреших.
Все още вярвам в Господ, Водката и моята Левачка,
а също и на неколцина Фенове и Фенки,
които викаха за мен в годините на моите успехи и провали.

Ресторант

Една е масата за Сам
и друга е, когато е за Двама,
за Трима си е Двойка плюс Един,
за Четирима Двойките са две
или са „Четирима Мускетари“,
за Пет и повече – това си е Купон.

След Ресторанта някой се прибира Сам,
а други продължават да са Двама.
Купоните приключват постепенно:
едни си тръгват, другите остават,
защото ги е страх да се завърнат у дома.
И тъй... до следващия Ресторант.

Приказка

Лоена топка, пълна със водка, търкаля се по света.
Няма глазура или гарнитура – една много семпла съдба.
ГОТВАЧЪТ е луд, полагайки труд топката да създаде.
Но тя съществува и даже лудува, не иска да се предаде.

Спряла се топката, пие си водката, но сякаш не ѝ е добре.
От Дядо избягах, от Баба избягах, ами сега накъде?
Сърцето ѝ стяга – от себе си бяга, от всичко тук и сега.
Но нещо неясно, вълшебно, опасно я води пак по света.

Топката иска, но не ѝ стиска в тигана да скочи – добре!
Разруха накрая, но заради водката ще стане страхотно фламбе.

* Стихотворенията на Калин Петров са отличени с Втора награда за поезия в литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“.

За студентите в неравностойно положение, или за силата на човешкия дух

Много са маркерите, по които може да се съди за развитието на едно общество. Един от тях е отношението към хората в неравностойно положение. Тук става дума не само за финансовото обезпечаване на тяхното съществуване, а за това да се чувстват пълноценни хора, които имат своите цели и стремежи и съответно да получат възможността за тяхната реализация, да развият и приложат в мечтаната от тях област своя личностен потенциал.

Пловдивският университет отдавна е място, където хора с увреждания намират подкрепа, независимо от трудностите, защото всеки отделен случай изисква и специфично отношение и решение.

Повод за тези думи е импровизираната пресконференция, организирана от заместник-ректора доц. д-р Жоржета Чолакова, на която присъства и студентът по информатика Живко Георгиев – първият студент в България със 100% инвалидност. Живко е на 26 години, кандидатствал е няколко пъти в различни висши училища, но мечтата му да учи информатика се реализира през миналата година – приет е за редовен студент във Факултета по математика, информатика и информационни технологии. Обучението и изпитите се провеждат дистанционно – по скайп. Така е проведен и кандидатстудентският изпит – в реално време, докато се е провеждал и изпитът за останалите студенти. Показаните резултати са убедили ръководството на факултета и на университета, че той може да бъде студент и да се развива като специалист. И това се доказва през изминалата учебна година – Живко Георгиев завършва първи курс с отличен успех. Неговият баща сподели, че мечтата на Живко е не само да учи за програмист, той иска да достигне върховете в тази област, да работи в някоя голяма компания и е изключително амбициран да направи това, макар че неговата връз-

Живко Георгиев

ка със света се осъществява основно чрез компютъра.

Ето какво заяви и доц. Жоржета Чолакова за нейното и на университетското ръководство виждане относно хората в неравностойно положение, които кандидатстват или вече са приети в Пловдивския университет: „Аз съм много щастлива, че нашият университет отвори своето академично пространство за студенти като Живко Георгиев, които са с високи интелектуални възможности, но за съжаление имат тежки заболявания. В този смисъл ПУ е и пример за една нова социална политика по отношение на младите хора, които имат подобни затруднения.

Но по-важно е, че тези студенти в неравностойно положение с техните резултати са пример за всички останали студенти, които не са така силно мотивирани и не гледат с нужната сериозност на възможностите, които университетът им предлага. Нещо повече, те са сред най-добрите студенти, те са удивително въплъщение на силата на духа, който преодолява проблемите на нашата телесност.

Ще дам пример с още една

Виолета Тодорова

наша студентка – Виолета Тодорова, от специалността „Славянска филология“ (чешки език), която има проблеми със слуха. Когато дойде да се записва, аз в първия момент се запитах как ще учи чужд език, след като не чува. За мен тя е другият изключителен пример за това, че когато човек е концентрирал своите усилия и енергия, той може да направи чудеса. Виолета е студентът с най-висок успех, тя единствена има шестцила по чешки език в групата и дори помага на останалите.

Тук е мястото да кажем добри думи и за преподавателите от Факултета по математика, информатика и информационни технологии и от Филологическия факултет,

които винаги с изключителна отзивчивост и хуманност са се отнасяли към всеки един такъв студент.

На пресконференцията бяха и заместник-председателят на Студентския съвет на ПУ Меги Качакова и Цветомир Андреев от Студентския съвет на ФМИИТ, които подариха на Живко Георгиев и на Виолета Тодорова папки с материали на Студентския съвет. Те заявиха, че винаги се отзовават, когато трябва да се помага за проблеми от административен характер или свързани с обучението. Правят всичко възможно тези колеги да не се чувстват изолирани, защото не по-маловажно е и поддържането на социални контакти, осигуряването на колегиална среда, макар и по интернет.

От срещите с доц. Чолакова се е зародила и идеята да има специално отговарящ в Студентския съвет за студентите в неравностойно положение. Меги Качакова сподели, че на тези студенти през настоящата година ще им се отпусне еднократна стипендия в размер на 480 лв. от бюджета на Студентския съвет, а от следващата евентуално ще бъде отпускана и всеки семестър.

Тильо Тилев

ЗАДАЧИ. ПЛЮСОВЕЩКАНИЦИ

1. Колко суми от няколко последователни цели числа са равни на 63?

а) 3, б) 4, в) 5, г) 6, д) друг отговор.

2. Николай отгръща книжка и забелязва, че сумата от номерата на отворените страници е 21. Колко е тяхното произведение?

а) 121, б) 100, в) 420, г) 110, д) 462.

3. Ако запишем редицата от всички цели числа от 1 до 1000, колко пъти ще трябва да използваме цифрата 4?

а) 110, б) 300, в) 121, г) 200, д) 100.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ